

Vyhlašujeme

výtvarně-literární soutěž
pro dětské kolektivy

Hodnotné ceny

Slavnostní setkání vítězů
v pražském divadle Ypsilon

*Srdce
s láskou darované*

8 Jan Pirk: **Kus svého
srdce dávám každému
pacientovi**

12 **Vědomí souvislostí
aneb K našemu
nastavení**

40 Rodina je jako
bezpečný přístav

age

age[®]

Hana Víchová: Duha (2014)

Život je nádherný v každém věku

Z obsahu

- 6 Epištoly:** Od srdcí k srdcím
- 8 Rozhovor s Janem Pirkem:** Kus svého srdce dávám každému pacientovi
- 12 Zamyšlení:** Vědomí souvislostí aneb K našemu nastavení
- 17 Soutěž:** Srdce s láskou darované
- 22 Vyznání:** Srdce z lásky je dar
- 24 Zahraniční zkušenosti:** Tam, kde se dětem ze školy nechce
- 28 Rozhovor s Petrem Navráilem:** V srdci jsem zůstal kantorem
- 32 Rodinná firma:** Kterak prvorepublikový učitel lázeňský penzion postavil
- 35 Novinky:** Koberec, který funguje jako tablet
- 36 Reportáž:** S Merkurem od dětské stavebnice po technickou vysokou školu
- 40 Reportáž:** Rodina je jako bezpečný přístav
- 44 Rozhovor s Miroslavem Čepickým:** Pomůže výchova, nejen materiální dary
- 46 Zdraví:** Půjdeš zítra běhat?
- 48 Age:** Slunohraní spojuje lidská srdce
- 52 Rozhovor s Michaelou Koudelkovou:** Cestování v čase mě baví
- 54 Povídka:** Watsonova fatální logika – třetí díl
- 56 Tvoření pro radost:** Šperky jinak

Distribuuujeme zdarma také na všechny základní a vybrané mateřské školy v ČR. Náklad 8000 výtisků.

Vydavatel:

ANTECOM s.r.o., Blatenská 2166/7, 148 00 Praha 4
IČ: 2836 2926, produkce@antecom.cz, www.antecom.cz
Tel./fax: +420 272 935 558
Redakční servis: +420 602 313 176

Šéfredaktorka: PhDr. Jana Jenšíková, jednatelka společnosti ANTECOM
Redakce: Mgr. Miloslav Jenšík, PhDr. Věra Vortelová, Mgr. Luboš Y. Koláček, Ing. Mgr. Daniel Libertin, Ing. Vlasta Piskačová, PhDr. Jozef Gáfrik, CSc., Mgr. Veronika Nováčková
Grafická úprava: Hana Melčová
Produkce: Mgr. Marek Jenšík

Vydáno v Praze jako dvouměsíčník. MK ČR E 20841 / ISSN 1805-5524

Partner:

OPTYS, spol. s r. o.
U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice
Tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

Tisk a distribuce: OPTYS, spol. s r. o.

Náklad: 8000 kusů

Za obsah inzerce zodpovídá inzerent. Žádné části textu nebo fotografií nesmí být používány, kopírovány nebo jinak šířeny v jakékoliv formě či jakýmkoliv způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

www.age-management.cz

Ing. Jaromír Kříž je majitelem a ředitelem společnosti MERKUR TOYS. Po letech obnovuje slávu české stavebnice, která po roce 1989 málem zanikla, a přes všechny problémy a rizika se mu to daří. Říká, že odměnou mu bude, až s Merkurem znovu vyroste v Česku generace technicky vzdělaných lidí a budoucích vynálezců.

Ing. Jaromír Kříž: Nekritizujme, ale něco udělejme

„V životě se řídím heslem, že kritizovat umí každý, ale něco udělat pro zlepšení a dobrou věc málokdo. Proto si vážím vydavatelů časopisu AGE, jehož myšlenky jsou mi velmi blízké. Jako bývalému učiteli a dnešnímu majiteli rodinné firmy mi záleží na tom, abychom měli následovatele: mladé nadšence, tvůrčí a vzdělané, kteří navíc umějí své vědomosti využít v praxi. A kterým je vlastní také slušnost, pokora a úcta. Proto jsem se rozhodl podpořit také soutěž Srdce s láskou darované.“

Ing. Blanka Nedvědická je ředitelkou Nadace EURONISA. Pro neziskový sektor pracuje téměř deset let. Jako podnikatelka stojí za projekty zpracovány v rámci Operačních programů přeshraniční spolupráce, které přinesly do regionu přes 80 milionů korun (Česko-polský singltrek, Cyklostezka Jizerka–Jakuszyce, Magistrála Krkonoše–Jizerské hory). Miluje poznávání nových zemí a lidí, horolezectví, běh na lyžích a závody na horském kole. Má dva dospělé syny.

Ing. Blanka Nedvědická: Oceňuji přínos časopisu AGE

„Oceňuji přínos časopisu AGE management pro všechny věkové kategorie. V inspirativních rozhovorech se zajímavými osobnostmi, reportážích, článcích o výchově a partnerství, dobrovolnictví a zahraničních zkušenostech najdou čtenáři nejen zdroj informací, ale i motivaci. Za důležitý považuji i důraz, který časopis klade na vzájemnou toleranci, úctu i úctu ke starší generaci. Tyto vlastnosti nejsou v dnešní době samozřejmostí a je třeba je kultivovat. Přeji vám, aby se vám dařilo váš časopis šířit mezi co největší počet čtenářů. Držím palce a těším se na další vydání.“

0 Newtonovi a síle pozitivní myšlenky

Začátkem prázdnin na mě na internetu zablikala zpráva: Facebook manipuloval se zdmí bezmála 700 tisíc uživatelů bez jejich vědomí. Bylo to sice už před dvěma lety, prý jen týden a ještě za účelem vědeckého experimentu, ale i tak z toho zamrazí.

Přesně 689 003 předem vytipovaným lidem (ale jak to číslo ověříte?) se filtrovaly příspěvky jejich přátel, sledovaných uživatelů i stránek. Jedna část dostávala jen ty kladné, a druhá naopak pouze záporné. Američtí vědci tak zkoumali, jak moc se tím uživatelé nechají ovlivnit. A, světe div se, přišli na to, že ti, co dostávali pozitivní zprávy, reagovali pozitivně, a ti druzí naopak. Vědecký pokus, nebo snaha jak zdůvodnit další zasahování do našeho soukromí?

Pokud přijmeme jejich zdůvodnění, nabízí se otázka, zda vedoucí experimentu Adam D. I. Kramer dával ve škole pozor, když brali ve fyzice Newtonovy pohybové zákony. Jinak by už jako dítě věděl, že každá dvě tělesa na sebe vzájemně působí stejně velkými silami opačného směru, tedy že každá akce vyvolává reakci. Jeden z nejgeniálnějších vědců všech dob tak už v 17. století odhalil princip, na kterém fungují nejen tělesa, ale i naše myšlení.

Představme si myšlenku jako energii a nás jako vysílač, kterým své myšlenky vysíláme. Čím víc je v nich energetického potenciálu, tím silněji působí na okolí. A tím větší je šance, že se uskuteční. Pak už záleží jen na nás, zda jim dáme kladné, nebo záporné znaménko. Pozitivní myšlenky nás s matematickou jistotou dovedou k pozitivním výsledkům. A obráceně.

Přidejme k tomu další fyzikální zjištění, že žádná energie se neztrácí, tedy ani naše myšlenka se nemůže vypařit. A když bude tak silná, že přitáhne další podobně nabitě myšlenky, co všechno můžeme změnit a čeho dosáhnout?

Na rozdíl od vědeckého týmu kolem Facebooku se rovnou otevřeně přiznáváme, že od začátku vydávání časopisu, který právě držíte v ruce, se jej snažíme kalibrovat do plusu. A se stejným

Foto: Vlasta Piskačová

kladným znaménkem posíláme nyní do světa i naši soutěž pro dětské kolektivy Srdce s láskou darované. Během půl roku, co jsme její koncept dávali s našimi partnery dohromady, jsme do ní vložili tolik pozitivní energie, že se už těšíme, jak se nám podle Newtonova třetího pohybového zákona vrátí zpátky. V podobě krásných srdíček a příběhů. A hlavně tím, že objevíme kolem sebe spoustu báječných lidí, kterým stojí za to srdce z lásky darovat.

Přejeme hodně inspirace.

Jana Jenšíková

P. S. V době, kdy vznikal tento úvodník, řádila na internetu ledová mánie... Jelikož se nám nepodařilo zjistit, kolik pozitivní energie vznikne, když se polijete kýblem ledové vody, po vzoru Lucie Bílé to uděláme po svém a pro své. Takže posíláme 4000 korun brněnské SOS vesničce, o které píšeme na následujících stránkách.

EPIŠTOLY

Od srdcí k srdcím

Tak si tu přemýšlím, k jakým počtům bychom dospěli, kdyby někdo dovedl spočítat, kolik se u nás do roka prodá perníkových srdcí? A kolik z nich nese nápis „Babičce“?

Kniha lidských
osudů dovede
sprádat
příběhy, které
by ani člověk
s nejbujnější
fantazií
jaktěživ
nevymyslel.

Pokaždé, když jsem s některým ze svých dvou synů vyrazil na pout, měl jsem je k tomu, aby v tom punktu na babičky pamatovali. Už proto, že sám jsem nikdy takové srdce žádné ze svých pramátí darovat nemohl. Nikdy jsem je nepoznal, a dědečky jakbysmet! Řekněte, jak takový smolař kluk přijde k tomu, aby byl takhle ošizen?

Mí prarodiče patřili ke generaci zasažené v dospělosti první světovou válkou. Velkou válkou, jak se ještě dlouho po ní říkalo v bláhové nevědomosti, že může přijít katastrofa ještě větší a hrůznější. Dědeček z tátovy strany rukovat nemusel; byl důlní na jedné z rudných šachet na Příbramsku, ergo muž důležitý pro zbrojní výrobu v zápolí. Přesto se stal nepřímou a jaksi dodatečnou obětí války: nedlouho po jejím ukončení ho zkosila epidemie španělské chřipky, která tehdy zachvátila celou Evropu. A babička na ni zemřela jen pár dnů po něm. Nezachovalo se mi po nich nic, jen mlhavé vzpomínky z druhé ruky a prastarý rodinný snímek. Ještě ke všemu se musím přiznat, že už dlouhá léta nevím, kde je mu konec...

Kniha lidských osudů dovede sprádat příběhy, které by ani člověk s nejbujnější fantazií jaktěživ nevymyslel. Druhý dědeček si od válečného odvodu odnesl výrok „tauglich“, oblékli ho do stejnokroje, a než se nadál, byl na italské frontě v Dolomitech. Šrapnely i kulky, které tam jen přšely, násobené smrští odražených kusů skal, se mu však až na nějaký šrám, který podle něho dohromady nestál za řeč, kupodivu obloukem vyhýbaly. Legionářem se nestal. Ne, že by starému Rakousku neměl leccos za zlé, ale o správnosti ideje velkého a respektovaného středoevropského státu byl i tak skálopevně přesvědčen. Byl socialista a věřil, že s válkou vezme zasl

i zpuchřelá monarchie. „Pryč s tyrany a vládci všemi, ať zhyne starý podlý svět...“ Válčil jenom, jak musel – a podobně jako mnozí jeho spolubojovníci se těšil, jak to říše projede a na jejím místě se zrodí federace rovnoprávných národních republik. Konce strašného vraždění se dočkal v Cortině, a hurá domů! S babičkou se shledal živou a zdravou, jen usouzenou starostmi, co je s ním v té vřavě tam kdesi v dálce – a čím nakrmí dvě děti, z nichž starší pak byla má máma.

S touhle babičkou a dědečkem jsem sice nějaký čas žil ve společné domácnosti, jenže to znám jen z vyprávění a několika zažloutlých fotografií. Umřeli také velice rychle za sebou, když mi byly dva roky a nějaký měsíc.

Babička dlouho stonala, poslední měsíce života strávila na nemocničním lůžku. Děda se tím moc trápil, často prý říkal, že už by jí přál jen pokojný konec toho martyria. A že tu bez ní také dlouho nebude. Několik týdnů po její smrti pak opravdu také odešel – zdravý a v dvaapadesáti letech. Utrápil se, říkali mi, nedovedl bez babičky žít. Byla to pravda, jenže ne celá. S lety jsem postupně posbíral střípky poznání, z nichž se mi nakonec složil obraz člověka, který se rozhodl ukončit svůj život z vlastního rozhodnutí. Nu ano, připouštěli, otrávil se, ale byla to nešťastná náhoda. Před čím mě to chtěli chránit? Dávno vím, že to byla sebevražda z veliké a šťastné lásky, a mám za ni dědovu památku ještě o něco radši. I když se na něho maličko zlobím, že už mi nestihl vyprávět o té italské patálii...

Můj táta a mámin mladší bratr, pro mne strejda Milda, byli náramní kamarádi. A jak by ne, když se poznali na trampu, v osadě Údolí ticha v Lukách pod Medníkem, kde byl táta dokon-

ce nějaký čas i šerifem. Říkali mu tam Nemluva (z vlastní zkušenosti soudím, že ta přezdívka měla silně ironický podtext) a strejdovi Flash (čti Fleš) podle postavy z dobového westernu. O obou se zmiňuje Bob Hurikán ve svých Dějinách trampingu; jen tam tátovi maličko zkomolil příjmení. Z jejich kamarádství vzešla i tátova známost s mámou, ve které jsem byl počat – zhruba tři měsíce před svatbou.

Hned jak jsem se narodil, koupila mi babička Srdce. „Až bude větší, musí si to přečíst,” říkala. Byla to klukovská kniha, v té době také u nás velice čtená. Autor, Ital Edmondo de Amicis, byl původně voják a kniha to nezapřela, je v ní řada povídek i bojů o sjednocení jeho země. Jako poručík se zúčastnil i legendární bitvy u Custozy. Abyste věděli, že má širší rodina válčila s Itálií napořád: na druhé straně tehdy bojoval ve svazku slavných rajneráků, 11. pěšího regimentu z Písku, také setník Karel Jenšík. Zmiňuje se o tom i Ottův slovník naučný, ta bezedná a dodnes nepřekonaná studnice nejneuvěřitelnějších informací ze všech oborů lidského poznání i činnosti. Díky té bezednosti a půvabnému dobovému koloritu – leč nepopírám, že i díky jediné neutrální větě o jednom z mých prapředků, mám už od té doby, co jsem rozum bral, oněch osmadvacet tlustých svazků moc rád. Tu náklonnost zdědili i oba mí synové, zejména producent tohoto časopisu.

Dědečkovi tenkrát v Dolomitech italští horští myslivci, bersaglieri, a ještě více ardití, příslušníci obávaných nepřátelských úderných oddílů, nějak dvakrát nepadli do oka. Nad výběrem knihy pro novorozeného vnuka prý pro to staré nepřátelství nějaký čas brblal, leč posléze byl přistižen, jak si v ní říká. Když to na něho prasklo, rezolutně Srdce zavřel, pokradmu si setřel z očí jakousi vláhu a řekl: „No, nakonec to bude pro kluka docela fajn čtení.”

A bylo. Otevíral jsem ten tlustospis tak často, že jsem brzy urval hřbet, který se tak proměnil v šikovnou záložku. Je v knize dodnes. Tedy, literárně to nebyla žádná sláva. Spousta naivního sentimentu a výchovy správného hocha tak trochu ve stylu Jaroslava Foglara. Ale copak jsme svého času až k zbláznění nemilovali Rychlé šípy?

Chlapské slzy v rodině jsem občas zahlédl i já. To když se táta i strejda vraceli ve vzpomínkách k památné mobilizaci v září 1938, tomu tragickému obratníku našich moderních dějin. Hitler se netajil lupičskými úmysly

a Voskovec s Werichem zpívali na předscéně Osvobozeného divadla: „Než s lumpy tancovat, radši se budem prát.” Naši dva rodinní vojáci, kteří v tom divadle byli pečení vaření, se rozhodně prát chtěli, jako ostatně valná většina jejich druhů ve zbrani. S pokořující kapitulací bez výstřelu se nevyrovnali, co živi byli. Ani když si víc než šest let po Mnichovu párkrát vystřelili v Květnovém povstání.

Po letech nesplněného přání přivést na svět vlastní dítě se strejda s tetou rozhodli adoptovat sirotečka po obětech běsnění nacistických okupantů. Tříletý Miloušek, modrooký blondáček původem z rozvětveného moravského rodu Kubišů, se přes noc stal hýčkaným miláčkem rodiny. Gestapáci ho ještě v peřince vyrvali z náručí jedné z blízkých příbuzných parašutisty, který vykonal národní ortel nad katanem Heydrichem. Že klouček po tříleté „péči” těch vrahounů neznal jediné české slůvko, nikoho nepřekvapovalo. On si však z ní odnesl nějaký strašlivý blok: přes neúnavné úsilí láskyplného okolí nepromluvil, jen nás upřeně sledoval hloubavým pohledem očí, které jako kdyby vypadly z některého portrétu Jana Kubiše. Dávno vím, že po týdnech euforie, která tehdy zachvátila všechny, asi i některé odborné lékaře, nutně muselo přijít vystřízlivění. Chlapec potřeboval ústavní péči, výchova v rodině nepřipadala v úvahu. Srdce to rvalo všem okolo, strejda se o kloučka rval jako lev. Marně...

Od suvenýrů z pouti jsme se dostali až k srdcím, která věru nebyla z perníku. Občas teď chodím na pouť s vnukem Vojtou. Už dlouho nemusím dbát na to, aby tam pokaždé pamatoval na některou z babiček. Jedné z nich jsem také svého času koupil pár perníkových srdcí. Jenže tehdy na nich stálo psáno „Z lásky”.

Text: Miloslav Jenšík

Foto: Thinkstock

Od suvenýrů
z pouti jsme
se dostali
až k srdcím,
která věru
nebyla
z perníku.

Jan Pirk:

Kus svého srdce dávám každému pacientovi

Debaty kolem pracovní doby nemá rád. „Když se chcete v medicíně něco naučit a věnovat se nemocným, tak nekoukáte na čas a pracujete víc, než stanoví zákoník práce,“ říká Jan Pirk. Již čtyřicet let dává nejznámější český kardiochirurg svým pacientům nejen své schopnosti, ale i lásku. V krátkém čase mezi operacemi jsme se ho zeptali, co pro něho znamená a jak funguje jeho tým a co si myslí o současném světě.

Záříjovým AGE startujeme naši soutěž pro dětské kolektivy Srdce s láskou darované.

Kolikrát v životě jste daroval srdce vy?

A kolikrát s láskou?

Svým způsobem daruji kus svého srdce každému pacientovi, kterého operuji.

Lze to vůbec spočítat?

Novináři se mě na to ptají často, ale nikdy jsem to nepočítal. Odhaduji, že jsem udělal několik set transplantací a tisíce operací srdce.

Co pro vás znamená kardiochirurgie?

Vždycky říkám, že život je pro mě krásná, pestrobarevná vitráž a kardiochirurgie je jedním z nejzářivějších sklíček této mé mozaiky.

Kolik jí věnujete času?

Třeba tento víkend celý. Na operačním sále jsem skončil v pondělí ve dvě ráno a v osm jsem byl znovu na sále.

To se do osmihodinové pracovní doby nemůžete vejít. Kdy odpočíváte?

Když mám chvíli volna a především aktivně, většinou sportem a s vnoučaty.

Ale i váš den má jen čtyřicet hodin.

Stačíte se vůbec vyspat?

Jak kdy. Občas jsem ospalý a usnu na nějakém semináři.

V medicíně nikdy nic sám nenaděláte

Jaký význam má pro vás váš tým?

Vybudování kvalitního profesního týmu považuji za největší úspěch ve své kariéře a nejdůležitější výsledek svého manažerského úsilí. Kardiochirurgie a transplantační chirurgie jsou týmové obory. Šéfooperatér je špička pyramidy, ale bez dobrého týmu mnoha lidí řady profesí se tato práce nedá dělat. Svých kolegů si velmi vážím. Jsem pyšný na to, že jsme v IKEMu vychovali řadu dobrých odborníků. Na téměř polovině kardiochirurgických pracovišť působí naši odchovanci.

Kdo vybírá členy vašeho týmu? Vy?

Já ve spolupráci se svým zástupcem a některým ze starších kolegů. Adepty zásadně nepřijímáme na dobu neurčitou, ale nejprve nastupují na jednoroční zkušební dobu. Na konci tohoto období jejich práci vyhodnotíme a rozhodneme se, zda navrhneme jejich přijetí do trvalého pracovního

poměru. To ale neznamená, že ti méně šťastní se nemohou stát dobrými odborníky v jiných medicínských disciplínách, pro které mají větší předpoklady.

Dovolená na sále v Káthmándú

Operoval jste v řadě vyspělých zemí...

Nejen ve vyspělých. S přáteli rádi cestujeme, a když jsme před lety navštívili Nepál, požádali mě tamní kolegové o přednášku a praktickou ukázkou složité kardiochirurgické operace.

Na jaké personální a materiální úrovni se nachází nepálská kardiochirurgie?

Nepálští kardiochirurgové se hodně naučili v zahraničí a pracují s obrovským nadšením a bez ohledu na čas za pouhých 200 dolarů měsíčně. Vybavení jejich nemocnice je však zatím na velmi nízké úrovni. Ani jsem tenkrát nezaregistroval, že se již nacházím na operačním sále.

Jak jste se dokázal adaptovat na tak skromné pracovní podmínky? A nerozladilo vás, že někdo během dovolené odhalil vaši identitu?

Když je třeba, musí se lékař umět přizpůsobit i složitějším podmínkám. Tenkrát mě napadlo, že v osmdesátých letech, kdy jsem byl na stáži na klinice ve Spojených státech, pohlíželi američtí kolegové na naše přístrojové vybavení asi s podobnými pocity. Materiální handicap jsme doháněli obrovským zápallem, s jakým nyní zavádějí novinky lékaři v Nepálu. Bez toho to nejde. Vstřícnost, s níž nám američtí kolegové předávali své znalosti a zkušenosti, bychom měli

Vybudování kvalitního profesního týmu považuji za největší úspěch ve své kariéře.

Prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc., se svými kolegy, Rudolfem Sekavou (třetí zprava), nejdéle žijícím pacientem po transplantaci srdce (24. 10. to bude 30 let), a Petrou Schánilcovou, první ženou v ČR, která po transplantaci srdce porodila dítě

∇

>>

O staré věci
stejně jako
o staré lidi
bychom měli
dobře pečovat.

^
Prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc.,
přednosta Kardiocentra IKEM,
stojí v čele pracoviště, na němž
31. ledna 1984 odstartovali
úspěšný program transplantací
srdce. Za třicet let pomohli 938
pacientům.

age. 3–4/2014

nyní vracet my těm, kteří se moderním medi-
cínským metodám teprve učí.

Stále si Američané udržují před námi náskok?

Plošně jsme na tom lépe. Ve Spojených státech
existuje několik špičkově personálně obsaže-
ných a technicky vybavených pracovišť s nej-
modernějšími přístroji, na něž zatím nemáme
prostředky. Průměrná americká kardiokirurgie
se ale nachází na podstatně nižší úrovni než
česká.

IKEM má slovo „experiment“ již v názvu. Jak konkrétně probíhá ve vaší práci a co znamená pro pacienty?

Experiment v našem názvu znamená, že se
v IKEMu nachází největší pokusné pracoviště
svého druhu v České republice, včetně odděle-
ní imunologie a genetiky. Jsme součástí širšího
týmu, který zkouší aplikovat mechanickou srdeč-

ní podporu čili umělé srdce, na jehož vývoji jsme
se rovněž podíleli. V současné době začínáme
toto čerpadlo našít pacientům.

Takže jde trochu i o improvizaci?

To v žádném případě. Klinický experiment musí
být naprosto přesně definován a schválen etic-
kou komisí institutu a především pacientem. Na
výkon se musíte dobře připravit psychicky i fy-
zicky a metodu si dokonale nastudovat.

Transplantace představují méně než deset procent činnosti Kardiocentra IKEMu, přesto se o nich mluví nejvíc. Jsou nejsložitější nebo mediálně nejpřitažlivější?

Neřekl bych, že nejsložitější, ale určitě mediálně
nejzajímavější. Ročně děláme kolem 1300 srdeč-
ních operací, z toho asi jen 50 představují trans-
plantace srdce.

Neříkej hop, dokud jsi nepřeskočil

Říkáte si někdy, teď už jsme „za vodou“?

To si nikdy neříkám. Když za mnou přijdou pří-
buzní a děkují, že jsem jim zachránil jejich blíz-
kého, vždycky namítну: nezachránil, ještě není
doma. Pooperační průběh se totiž může bohužel
kdykoli zcela zásadně zkomplikovat.

Mění se psychika a chování pacienta po transplantaci? Třeba výraz obličeje?

Na obličeji změnu poznáte, protože má zdra-
vější barvu. A chování pacientů je různé případ
od případu. Jedni si cenu života uvědomí již
po prvním infarktu a zásadně upraví svůj ži-
votní styl. Díky tomu se již druhého nedočkají
a v budoucnu se k nám vrací jen na návštěvu
jako zdraví lidé. Jiní se ani po operaci nevzdají
svých zlovyků a čekají je další zdravotní kom-
plikace.

Co si myslíte o lidech, jimž navracíte zdraví, a oni si ho dál ničí?

Nejsmutnější kategorií v této skupině jsou
drogově závislí. Drogu si do žíly aplikují čas-
to nesterilně a případná infekce pak narazí na
trikuspidální chlopeň. Vzniklý zánět potom
chlopeň „roztaví“. Když je odoperujeme, slibu-
jí hory doly, že už budou abstinovat, ale často
v tom hned zase pokračují a vracejí se k nám
zpět. Jde o příběhy se smutným koncem.

Na kolik taková operace přijde?

Jsou to statisíce korun.

Historie se opakuje

Změny v hodnotovém systému vidíme kolem sebe nejen u pacientů, ale v celé společnosti, a zdraví v něm nebývá vždy na prvním místě. Jak tento vývoj vnímáte?

Nepříliš optimisticky. V naší euroatlantické civilizaci vidím mnoho znaků, které charakterizovaly starý Řím v době jeho úpadku. Řadě z nás se nechce pracovat, toužíme se jen bavit, rozmáhají se drogy, násilí, dětská pornografie a hazardní hry. Vezměte si třeba naše chování na silnicích a rostoucí počet nehod pod vlivem alkoholu a drog. V těchto případech nejde „jen“ o neúmyslné nedodržování zákonů, ale přímo o pohrdání jimi.

Světová ekonomika je v posledních desetiletích stále závislejší na asijských ekonomikách. Příslušníci tamější populace, kteří k nám přišli, se tu svou pílí a pracovitostí velice dobře etablovali, jejich děti mluví česky stejně dobře jako my a patří mezi nejlepší studenty.

V posledních letech naše civilizace z pohodlně také díky bezprecedentnímu rozvoji nových technologií. Dokáže vlastní vědecké a technické objevy vůbec přežít?

Myslím, že ano. Když byl vynalezen automobil, ozývala se varování, že organismus není schopen odolat rychlosti padesát kilometrů v hodině. Podobně skepticky hodnotily tehdejší vědecké kapacity horkovzdušný balon bratří Montgolfierů. Proto v něm nejdřív letěl kozel, kohout a odsouzení k trestu smrti.

Zmínili jste se o rostoucí bezohlednosti na veřejných komunikacích. Přitom jste občas na silnicích k vidění ve velorexu. Nemáte obavy z agresivních řidičů?

Zatím ne. O víkendu nejezdíme s manželkou v ničem jiném než ve velorexu a všichni se na nás smějí, mávají nám a někdo si nás dokonce fotí. Ještě existuje asi 800 zachovalých velorexů, jen u nás v rodině máme tři a chceme si pořídit čtvrtý. Jsme členy Velorex Teamu a v září bych rád opět jel závod Zbraslav–Jíloviště. Naše rodina vlastní i pár starých motorek.

Říká se, že naši současnou civilizaci budou moci zkoumat jen archeologové, protože všechno přežijí pouze všudypřítomné plasty. Svým láskyplným vztahem ke starým technickým vynálezům to do určité míry vyvracíte. Co vás na nich přitahuje?

Předměty, stroje, zařízení a knihy po předcích bychom měli schraňovat a opatrovat, abychom je mohli předat našim potomkům. Aby se mohli přesvědčit, co všechno uměli naši rodiče a prarodiče. O staré věci stejně jako o staré lidi bychom měli dobře pečovat.

Text: Věra Vortelová

Foto: archiv IKEMu a J. Pirka

S manželkou ve svém velorexu na jednom z nejstarších závodů do vrchu Zbraslav–Jíloviště, jehož první ročník se konal v roce 1908

V

Prof. MUDr. Jan Pirk, DrSc. (66)

V současné době je přednostou Kardiocentra IKEM (od roku 1995). Od roku 1991 je také přednostou Kliniky kardiiovaskulární chirurgie IKEM. V letech 1972–1974 začínal jako sekundární lékař chirurgického oddělení nemocnice v Nymburce. Chirurgem na Klinice kardiiovaskulární a transplantační chirurgie IKEM byl v letech 1974–1990. V letech 1983–1984 pobýval na výměnné stáži v oboru srdeční chirurgie na Ochsner Med. Foundation v New Orleans (USA), v letech 1990–1991 byl konzultantem na oddělení chirurgie Odense University Hospital v Dánsku.

Profesorem chirurgie se stal v roce 2000, má atestaci hned z několika oborů, a to jak z chirurgie, tak z kardiochirurgie a cévní chirurgie. Je členem několika zahraničních i domácích vědeckých organizací, například Spolku lékařů českých v Praze, České společnosti pro kardiiovaskulární chirurgii nebo České kardiologické společnosti.

Jeho koníčkem je dálkový běh, jízda na běžkách a automobilová veteráni. Má dva syny a šest vnoučat.

Vědomí souvislostí aneb K našemu nastavení

Zakladatel a ředitel
pražského Studia
Ypsilon Jan Schmid
je jedním z těch, kteří
stojí za vyhlášením
soutěže Srdce z lásky
darované a je také
jejím předsedou
poroty. O tom, co ho
k tomuto kroku vedlo,
leccos napoví ve svém
textu. Jen umět číst
mezi řádky.

Zdá se mi, že smysl a vůle po přirozené tvořivosti v našem až přehnaně informačním věku mizí. Ať už potřeba určité konfrontace našeho já s ostatním světem, anebo snaha ho po svém interpretovat, obojí je základem uměleckého výtvaru. Tvořivost je součástí naší existence, radostným hledáním, objevováním, nalézáním a zalíbením ve hře, jež vedou k estetickému, etickému a duchovnímu obohacení. Tím, jak umíme věci nahlížet v proměňujících se souvislostech a ve stálém pohybu, si pěstujeme trvalejší nadhled a nabýváme i určitých osobních jistot.

To lze ostatně vysledovat i v oblasti ryze umělecké. Pociťujeme, jak dnes umění jako by ztrácelo svůj smysl, zbavovalo se své hlubší vnitřní podstaty a začalo se pohybovat spekulativně a bezproblémově jen na povrchu věcí. Je laděné ponejvíc subjektivně, navíc s mediálními ambicemi momentální senzačnosti. Komerčnost a prodejnost se stávají jednostrannou mírou hodnot. Takže de facto o žádné hodnoty jít ani nemusí. (Ponechám stranou otázku, co umění dnes znamená a jaké jsou jeho hranice.)

Otevřme se příležitosti, která nám otevírá oči

Všudypřítomná povrchnost vyplývající z marnosti naší honby za utíkajícím časem nám brání v řádnějším pozorování skutečnosti a v opravdovějším vnímání světa kolem, k čemuž bychom měli být v každé chvíli správně nastaveni. Chybí nám však bezprostřednost a základní naladěnost, díky níž bychom se lépe orientovali a byli schopni očekávat i to, co nečekáme (protože vlastně ani nevíme, co čekat). Chybí nám otevřenost pro příležitost, která nám otevírá oči, což je nezbytné pro každou tvorbu.

Jsem přesvědčen (a to už z doby, než jsem se začal zabývat divadlem a založil Studio Ypsilon), že cestou k tomuto nastavení je tvůrčí im-

provizace, kterou je třeba se zabývat metodicky (na začátku Ypsilonu jsme této metodě říkali kolektivní improvizace a dodávali jsme, že jde zároveň i o improvizaci každého jednotlivce). Tedy improvizace jako způsob myšlení a názírání světa v jeho otevřenosti, pohybu a neustálé proměnlivosti. Tento životní postoj je dnes pozapomenutý. Je čas se nad tím zamýšlet a pokoušet se o nápravu.

Vyzkoušejme tvůrčí improvizaci

Mluvíme-li o kolektivní improvizaci, tak při správném nastavení dochází v tvůrčím týmu přirozeně k hierarchii, všichni jsou nějak zúčastněni, takže výsledný tvar v sobě sčítá něco od každého. Promítají se zde rovněž míry všech možných schopností, především talent i důležité organizační vybavení a podobně. Někdy věci vznikají opravdu náhle (samy od sebe), proto k samotnému tvůrčímu pozorování je třeba pěstovat nadhled, abychom se prostě vyznali a aby nám vždy znovu svítlo. Zdá se mi, že zde hraje důležitou roli více etický záběr než pouze estetický. Určitou estetiku předpokládáme, ale etikou stránku je nutné pěstovat (měla by souviset s lidskou přirozeností). Na ní záleží vzájemnost vnímání, souhra i obdiv jednoho k druhému a umění navzájem se doplňovat. Samozřejmě je

třeba mít (k tomu, co v základu chceme) dobrý nápad (my říkáme generální nápad), který se pak dále osobitě rozvíjí. To mnohdy stačí, ale lepší je, když nás tato cesta přivede ještě k dalším nápadům a poznáním, o nichž jsme na začátku neměli ani potuchy.

Jistě je třeba s nějakým vymezením (třeba nejasným), vizí, reflexí či konkrétním zadáním začínat. (Přesto však sám mám bohaté zkušenosti s tím, že mnohdy stačí už jen to, jak je člověk od života nastaven. Pak už vždycky může začínat doslova i z ničeho, z bílého nepopsaného listu, od nuly, jelikož už za ním něco je. Vždycky něco přijde.) Pro obojí je však důležité mít v týmu od začátku shodu. Společné zaujetí. Vstřícnou atmosféru. Improvizaci je tak třeba chápat jako proces poznávací, a to po nejrůznějších stránkách. Jednak jsou to nečekané objevy faktické, větší či menší míra poznání, anebo jen poodkrytí roušky tajemství života, také může jít o objevy víc umělecké, metaforické, umocňující životní pravdy, předbíhající skutečnost až třeba k paralelám vizionářským, posouvajícím možná i všeobecný vývoj hlavně po mentální stránce, v jeho duchovním naplnění.

Všímejme si neustálých změn

Znovu opakuji: naše nastavení nevede jen k návratu přirozené tvořivosti (k tomu zde navádíme), ale mělo by fungovat především pro plodný život vůbec. To znamená předpokládat, že všechno se neustále mění tím, jak čas běží, ve vzájemných vztazích, horizontálně i vertikálně, ale i napříč. Toho si umět všimat. Právě tuto schopnost ztrácíme a z pohodlnosti máme sklony k ustrnulosti, že neumíme ze všeho kolem sebe číst. K tomu je třeba si uvědomovat, že to základní a pravděpodobně určující trvá, zůstává mimo čas.

Právě na tomto principu jsem si vymyslel divadlo a dále jej v tomto smyslu rozvíjím. Při zahraničních zájezdech s divadlem dokonce pořádáme, či jindy i separátně organizujeme, různé kurzy improvizace. Vícekrát v Německu (například v Bochumi) nebo i v Praze, kam si za námi do Ypsilonu přijeli zvyšovat kvalifikaci mladí angličtí herci. Větší projekty po několik let opakované byly vždy na nějaké téma, společné pro posluchače Divadelní fakulty AMU mého ročníku a studenty profesora M. Schonberga z torontské univerzity ve Scarborough.

Všudypřítomná
povrchnost
vyplývající z marnosti
naší honby za
utíkajícím časem nám
brání v řádnějším
pozorování
skutečnosti
a v opravdovějším
vnímání světa kolem,
k čemuž bychom měli
být v každé chvíli
správně nastaveni.

Profesor Jan Schmid
(1936) je český režisér, herec, kulturní publicista, textař, výtvarník, ilustrátor, scenárista, dramatik, moderátor, divadelní manažer a organizátor a divadelní pedagog. Studio Ypsilon založil před padesáti lety a po celou dobu usiluje o jeho naprosto originální, nanejvýš tvůrčí a poetický charakter založený na kolektivní improvizaci vynikajících hereckých osobností.

www.ypsilonka.cz

Každý může věci
vždy přispět,
ale předpokládá
se partnerství,
svědomí a čestnost.
Vždy kladu důraz
na společenství
slušných lidí
s opravdovým
nasazením.
(S egoisty do
společné tvorby
raději nevstupovat!)

Zdá se mi, že zde
hraje důležitou roli
více etický záběr
než pouze estetický.
Určitou estetiku
předpokládáme, ale
etickou stránku je
nutné pěstovat (měla
by souviset s lidskou
přirozeností).

>
Adaptace Smetanovy
Prodané nevěsty
ve Studiu Ypsilon

Vždy z toho vzniklo představení, které se několikrát hrálo jak v Kanadě, tak v Čechách.

Několik příkladů. Zajímavá zkušenost byla se členy indiánského divadla na ostrově Manitoulin v Huronském jezeře, kteří se také jednoho projektu na téma Mýty, které nás spojují zúčastnili. Když my dostaneme nějaké zadání, máme většinou plno doplňujících otázek, vyžadujeme neustále nějaká vysvětlení a vůbec se předem příliš mluví. Indiáni (z kmene Odžibvejů) se naopak ptají, až když začnou zadání naplňovat, až když se opravdu potřebují zeptat. Oproti nim naši začnou a čistou hlavu už nemají a najednou ani nevědí, o čem se mluvilo předem, nejsou tak bezprostřední a znovu, až když už mají alespoň malou praktickou zkušenost, se jim vše musí připomínat.

Jiné překvapení nám připravili studenti v jihoafrické Pretorii, kam Ypsilonka byla pozvána s inscenací Mozart v Praze. Procházeli s námi malým kurzem improvizace a my vysvětlovali, že nejde jen o vymýšlení slov a textů, ale o improvizaci tělovou, integrativní, situační. To pochopili rázem, a když dostali zadání k vytvoření týmové improvizace, byli za pár minut připraveni, sjednoceni v přirozené hierarchii – ihned se utvořila vůdčí tvůrčí skupinka, která rychle strhla ostatní. Bylo vidět, že zde vládne soulad a i při tak nabitě energii pravidla a morálka. Vy-

sledek byl tak živelný a naplňující, že jsme při své mentalitě jen žasli. Vše je zkrátka v lidské pospolitosti, o níž je třeba se snažit a pěstovat ji.

Nesoutěžme, ale vzájemně kooperujme

Každý může věci vždy přispět, ale předpokládá se partnerství, svědomí a čestnost. Vždy kladu důraz na společenství slušných lidí s opravdovým nasazením. (S egoisty do společné tvorby raději nevstupovat!)

Možná ještě poznámka o tom, jak je důležité se při takové práci umět motivovat, jak nadchnout, jak účastníky (třeba herním způsobem) zasvěcovat. Rozhodně mezi sebou nesoutěžit, ale o to víc vzájemně kooperovat. A především by nás to, co děláme, mělo bavit. Rovněž je dobré umět zacházet také s náhodou. S vědomím, že náhoda mnohdy člověka překonává a zároveň jistě přeje připravenému. Jsme-li sami nastaveni na náhodu (jež se skrývá v zákrutách, padá z nebe, anebo si po ní někdy šlapeme), máme šanci dobrat se možností nových nepředpokládaných skutečností. To je součást tvůrčí improvizace.

Text: Jan Schmid

Foto: Jan Černocho a archiv Studia Ypsilon

edno z předních českých divadel
je tu s námi už 50 let!
A bude také u naší soutěže

Srdce
s láskou darované

Jan Schmid

Předsedou poroty je tvůrce
a zakladatel Studia Ypsilon Jan Schmid.

Členové poroty:

Jiří Lábus

Marek Eben

Jan Jiráň

Do slavnostního setkání vítězů v pražském Studiu Ypsilon se dále zapojí:

Martin Dejdar

Pavel Nový

Jana Synková

*Podlehnete pokušení
a ponořte se s námi do světa čokolády*

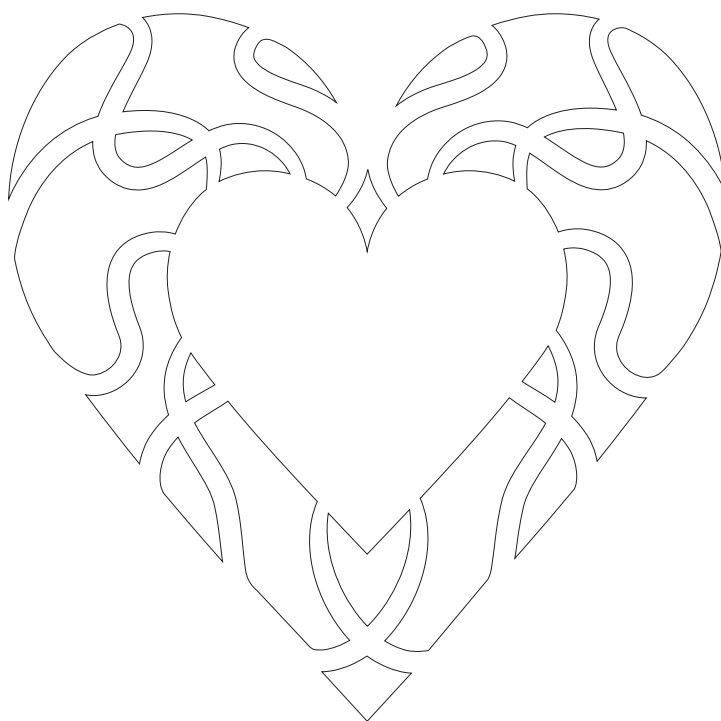

*Kvalita, jedinečnost a exkluzivita
jsou odrazem široké palety
čokoládových specialit vyráběných
podle tradičních receptur*

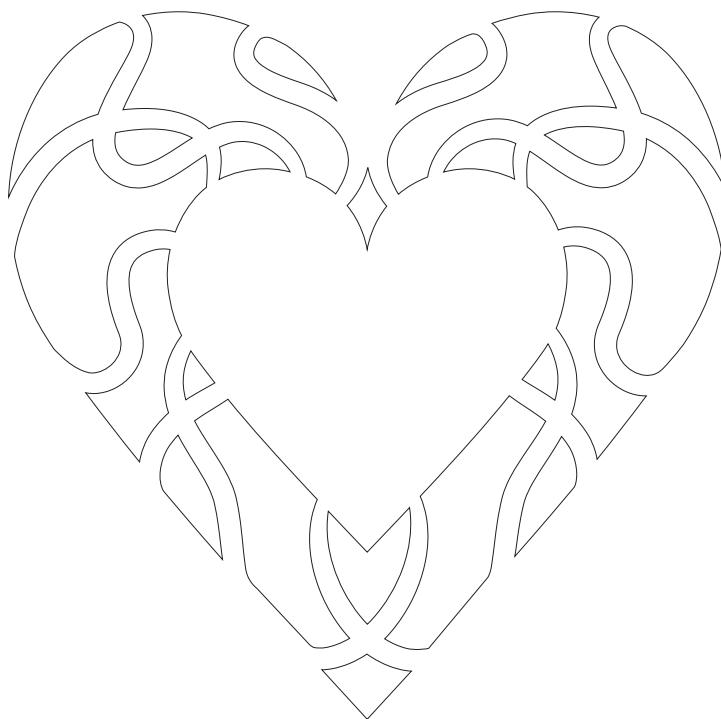
www.chocolates.cz

Vyhlašujeme výtvarnou a literární soutěž
pro dětské kolektivy

*Srdce
s láskou darované*

*Výtvarné a literární soutěže Srdce s láskou darované se mohou
zúčastnit dětské kolektivy z mateřských a základních škol,
domovů dětí, mateřských center a další, a to od 1. 9. do 15. 11. 2014.*

Ti nejlepší získají hodnotné ceny a zúčastní se slavnostního setkání
v pražském divadle Ypsilon, které nad soutěží převzalo záštitu.

Vyhlašují a pořádají

Záštitu

Mediální partner

Partneři

Pravidla soutěže

Účastníkem soutěže se mohou stát kolektivy z mateřských a základních škol, družiny, kolektivy dětí z dětských domovů, ZUŠ, mateřských center a ostatní dětské kolektivy v maximálním počtu 30 dětí/kolektiv, které splní stanovená pravidla. Do soutěže se nemohou přihlásit jednotlivci. Každý ze soutěžních kolektivů se může přihlásit pouze s jediným projektem.

Soutěžní je jedna fotografie vyrobeného srdce (nebo srdcí) a jeden literárně zpracovaný text libovolného žánru, z něhož bude zřejmé, komu je srdce určeno a proč.

Fotografii a příběh soutěžící zašlou prostřednictvím přihlášky umístěné na webových stránkách časopisu AGE www.age-management.cz. Podáním přihlášky dávají automaticky souhlas s publikováním svých příspěvků a fotografií.

Předepsaný formát fotografie srdce je jpg, velikost A4, rozlišení 300 dpi (maximální možné rozlišení/kvalita fotografie; vítězné fotografie se budou zveřejňovat v časopise, proto musejí mít tiskovou kvalitu). Předepsaný formát textu/příběhu je word, rozsah od 1000 do 3000 znaků.

Cíle soutěže

Podpora tradičních lidských hodnot, jako jsou láska, přátelství, rodina, vzájemná úcta.

Podpora týmové práce a rozvoj tvůrčích dovedností dětí.

Radost z vlastnoručně vytvořených výrobků i z darování, sdílení radosti v kolektivu.

- Soutěž probíhá v období od 1. 9. do 15. 11. 2014.
- **Uzávěrka přihlášek je 15. 11. 2014, rozhoduje datum odeslání e-mailu.**
- Soutěž bude vyhodnocena do 31. 12. 2014.
- Výsledky zveřejní časopis AGE v únorovém vydání 2015; v průběhu roku 2015 pak budou v AGE postupně uveřejňovány jednotlivé příběhy, fotografie, rozhovory s vítěznými týmy, reportáže atd.
- Fotografie 50 nejlepších výrobků budou po vyhodnocení soutěže umístěny v galerii na webových stránkách časopisu AGE www.age-management.cz ve zvláštní složce.

Před výrobou srdce by se měly děti v kolektivu zamyslet nad tím, komu by je chtěly darovat a proč. Děti mohou vyrábět srdíčka pro maminku, dědečka, pro seniory v domově důchodců, mohou vybrat jednoho člověka ve svém blízkém i vzdáleném okolí, který by si srdce zasloužil za nějaký mimořádný čin apod. Při výrobě srdce nejsou děti limitovány ani velikostí ani materiálem. Mohou vyrobit kolektivně jedno srdce libovolné velikosti, nebo každý člen kolektivu může vyrobit srdíčko samostatně. Fotografii výrobku děti doprovodí literárně zpracovaným textem (příběh, povídka, fejeton atd.), z něhož bude zřetelné, komu a proč srdce darují. Foto výrobku a text soutěží jako celek.

Pořadatelem a organizátorem soutěže jsou firma ANTECOM s.r.o., vydavatel časopisu AGE, společnost OPTYS, spol. s r. o., a Studio Ypsilon (dále jen pořadatelé). Osmičlenná porota sestává ze zástupců pořadatelů a její složení najdete na webových stránkách soutěže.

Soutěží se o tyto ceny:

Vítězné týmy
budou informovány
e-mailem do
10. ledna 2015.

Slavnostní předání
cen se uskuteční
v únoru 2015
v pražském
Studios Ypsilon
na mimořádném
odpoledním
představení tohoto
divadla určeném
pro vybrané
soutěžící.

1. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 30 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem Swarovski na pověšení ve škole,
- reportáž o vítězném kolektivu a její uveřejnění v časopise AGE (minimálně 3 celostrany),
- čokoládová srdíčka pro všechny členy kolektivu,
- stavebnice MERKUR.

Zvláštní cena pro školu/zařízení:

- vybavení 1 třídy (místnosti) energeticky úsporným LED osvětlením značky Filák včetně pasportizace v hodnotě 30 000 Kč.

Zvláštní cena pro učitele/ dospělého vedoucího kolektivu:

- třídní relaxační pobyt v lázních Luhačovice pro 2 osoby ve čtyřhvězdičkovém boutique hotelu Radun.

2. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 20 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem Swarovski na pověšení ve škole,
- uveřejnění příspěvku vítězného kolektivu včetně fotografie v časopise AGE (dvoustrana),
- čokoládová srdíčka pro všechny členy kolektivu,
- stavebnice MERKUR.

3. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 10 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem Swarovski na pověšení ve škole,
- uveřejnění příspěvku vítězného kolektivu včetně fotografie v časopise AGE (dvoustrana),
- čokoládová srdíčka pro všechny členy kolektivu.

4.–10. místo:

- balíček s překvapením (ze sortimentu firmy OPTYS).

Všichni účastníci obdrží drobné dárky ze sortimentu KREATIV OPTYS.

Úplná a závazná pravidla soutěže včetně přihlášky jsou k dispozici na webových stránkách www.age-management.cz/soutez. Informace najdete také na www.optys.cz.

NADACE ARCHA CHANTAL

POMÁHÁME DĚTEM

ZVLÁDAT NÁROČNÝ POBYT V NEMOCNICÍCH

číslo bankovního účtu: 27-9427940297/0100

www.archa-chantal.cz

*POMÁHÁME
LIDEM ŽÍT*

Již 19 let.

Nadace
EURONISA

www.euronisa.cz

Srdce z lásky je dar

Na stole mi leží vzácné Srdce darované z lásky, na mém pracovním stole, a je to srdce z křemene. Jakýmsi oceánem věčnosti do bíla ohlazené, do podmanivé slupky z bělostného sametu, barokně baculaté jako tvář chrámového andělíčka, rozměrem akorát tak do mé dlaně. A pouze v jednom místě, tady nahoře, kde každé symbolické srdce tradičně se pojí naducnými polokouličkami, vyrůstá pravý obsah jeho nitra – krystalky křemene jak malé diamanty, co utajeně kdesi uvnitř tichounce spočívají. To Srdce dýchá. A když ho olíznu, je pořád ještě slané...

Kámen je symbol tvrdosti a snad až zatvrdlosti, křemen pak pevnost značí, diamant čistotu prý absolutní, ale tohle kamenné Srdce třeba vnímat jinak. Bylo bezpochyby z lásky darované. Vždyť Srdce samo o sobě bude vždy silnější než symbolika kamene, je obrazem jak života, tak lásky. Lásky, to především.

Srdce znamená lásku – a ta je nejvíc, ta je nad všechny ty tvrdošíjné kameny, a přitom dokáže být sama pevná jako skála. Stejně tak je ale jako voda, co obejmě a uchopí a pojme cokoliv, co lásku zaslouží. Vždyť lásku nezabrzdí krása ani ošklivost, tvrdost či měkkota, nevyhne se chudému ni bohatému, je-li ta pravá chvíle, neboť umí být všeobjímající, je-li jí právě třeba. Je-li vítána. Pokud ji my – my právě tady a teď vyvolení – dokážeme přijmout. A dokážeme dát. Lásky je alchymie o všech pěti živlech, včetně onoho pátého, tajemného. Srdce je znakem alchymie lásky.

Srdce je přitom orgán nepárový, nahlédneme-li snad jeho funkci apriori okem anatoma, a přesto značí lásku. Lásku dvou lidí nejčastěji, a tady pak už přece jenom v páru, lásku jako základ nového, šťastného života. Jenom dvě srdce v páru se mohou takto sejít a zažít fascinaci lásky, její tajemné absolutno dokonalosti. Jenom dvě srdce mohou prožít nevýslovná spojení, zažít jiskry leccakého zázraku, nového života, ať už je jím cokoliv. Krásného nade vše, neb ono fascinující tady a teď vyplývá z lásky. Plyne ze srdcí.

Symboliku láskyplných srdcí však nelze aplikovat jen na lásku mileneckou, ač právě ona nepochybně zázrakem je největším. Lásky má škálu nekonečně pestrou a mnohdy záleží i na tom, zda je nám pět či sedm, -náct, padesát čtyři let, dvašedesát a nebo klidně o něco či hodně více. Tu milujeme rodiče, a matku asi nejvroucněji, své sourozence, kamarády, babičky a dědy, „Až vyrostu, vezmu si paní učitelku“, „můj pes je tím nejúžasnějším stvořením“. A co teprve srdce otevřené vnoučatům, kdy hravě překleneme lásku k jejich rodičům, někdejší našim dětem: „Já ji nemusím vychovávat, a tak se napojím na její vlnu a s otevřeným srdcem hraju její hry“, přiznává ideální babička, milující svou holčičí myšku Emyšku právě teď a tady bezbřehou láskou, tradičním souzněním pak samozřejmě dívenkou bezprostředně opěťovanou. Důkazem budiž i zde to neuměle malované srdíčko holčičí ručkou, červené pastelkové srdce ozdobené kostrbatým nápisem: „Pro Babi“.

Jsou tu však další lásky uzavřené v našich srdcích: „Miluju Boha nade vše.“ – „Miluju přírodu.“ Milujeme lidstvo, umění, moře, hory, tenhleten strom a svého souseda za to, jak umí mít rád svoje děti. Nekonečná je škála lásky: „Vzala jí její srdce, dala jí svoje srdce...“, zpívá se v jedné písni o lásce dvou dívek, v písni plné lásky. A co teprve skrývá snad sto let starý, kdysi tradiční památník po mé milované a milující babičce! Z jeho stránek září podmanivé kresbičky i malby od dávných jejích lásek, malá umělecká díla, mnohde srdcem rámovaná.

Každého, kdo lásku zaslouží, a to všechno kolem, milujeme srdcem podle toho, co nás pojí, co nám dávají ti milovaní, i vzhledem k tomu, co my zas dokážeme dávat jim, ve víru všeobjímající lásky, té tajemné opojné síly, jež vychází prý z našeho srdce. Lásky má neuvěřitelnou škálu podob a my to svoje Srdce z lásky rozdáváme lidem, kteří nás zplodili, pomohli nám, něco nás naučili, otevřeli nám oči, ukázali správnou cestu, dali nám šanci. Dáváme své srdce a dáváme své Srdce z lásky těm, kteří nás mají rádi. Těm, které milujeme.

Srdce z lásky je vyznamenání, je to výraz díku, obdivu a naší přízně nejvyšší. Oni jsou pro nás to nejvíc, protože my jsme to nejvíc pro ně. A pokud jim dáme Srdce z lásky, je malým důkazem, že o tom všem my přece víme.

„Ber, tady máš, tohle je moje Srdce z lásky Tobě, srdce symbolické, které jsem stvořil jenom pro Tebe!“ Lhostejno zda z papíru anebo uplácené z hlíny, zda je to srdce malované a nebo třeba artefaktík z kamene, který jsme s láskou našli pro toho pravého. Dáváme ho našim nejmilovanějším a nejváženějším. Dáváme ho u nejhlubšího přesvědčení, že ho přijmou jako odměnu či výraz díků, výraz obdivu a lásky. Za to, že jsou. Že jsou právě takoví, jací jsou vůči nám. Aťsi je v tom třeba i přespříliš patosu. My víme, jak to je. A oni chápou. Chápou, co je Srdce darované z lásky.

Dávejme své Srdce z lásky. Tomu, o kom či o čem víme, že ho zaslouží. Pak se nemůžeme zmýlit. Srdce je cesta, i to z lásky darované.

Text: Luboš Y. Kolářek

Foto: Thinkstock

Srdce
je cesta,
i to z lásky
darované.

Chudý není
ten, kdo je
opravdu
chudý, ale
ten, kdo neví,
kdy má dost.

Tam, kde se dětem **ze školy nechce** Zápisné jsou dva pytle jačího trusu

Čtyřletý Gyalpo jde do školy hodinu cesty drsnou krajinou Himálaje sám. Už se nemůže dočkat. Zdolá po čtyřech rozvodněnou řeku, přes níž jsou místo mostu jen dvě klády a ploché kameny. Stihne být na místě o dost dříve před začátkem vyučování a spolu s ostatními dětmi nakukuje přes sklo dovnitř, jestli už ho učitelé pustí do třídy. „Do školy se všechny strašně těší a po vyučování jsme je museli skoro vyhánět. Pomáhaly by nám uklízet i vařit, jen aby mohly zůstat, protože doma je čekala práce,“ začíná svoje vyprávění Blanka Nedvědická, která působila několik měsíců jako dobrovolná učitelka angličtiny na Sluneční škole v Kargyaku, v severní části indického Himálaje.

O Sluneční škole

Vesnice Kargyak leží ve výšce 4200 metrů. Sluneční školu v ní nechala vybudovat česká nezisková organizace Surya, která ji provozuje už šest let. Navštěvují ji nejen děti z Kargyaku, ale také z okolních vesnic. A je určena i dospělým. „Vzdělání je to nejceněnější, co tamním lidem můžeme dát. Díky Sluneční škole na ně dosáhnou i děti, které by jinak zůstaly jako většina obyvatel jejich vesnic negramotné,“ říká k tomu Blanka Nedvědická.

Sama školní budova je velmi revoluční ekologický projekt. Stavěla se z 95 procent z místních surovin bez použití mechanizace. Nebylo to zrovna jednoduché, protože nejbližší silnice je sjízdná jen v létě a vzdálená den chůze po horských stezkách. V zimě se do Kargyaku dá dostat za 5 až 6 dnů pochodem po zamrzlé řece. V lednu a únoru zde totiž teploty klesají až na minus čtyřicet stupňů Celsia. Mimo tato období je vesnice odříznutá od světa.

Výsledkem tohoto projektu je energeticky úsporná škola. Většinu roku ji vyhřívá slunce, které prochází jižní prosklenou stěnou a přirozenou cirkulací vzduchu naplňuje teplem celou budovu. A když slunce nesvítí, topí se jako všude okolo jačím trusem – vesnice leží vysoko nad hranicí lesa.

Od zahájení svého provozu v roce 2008 až do loňského listopadu byla škola pod neustálým dohledem zpravidla českých dobrovolníků. Ti měli na starost údržbu budovy, koordinaci privátních učitelů a výuku angličtiny nebo podle potřeby i jiných předmětů. Letos Surya předala správu školy do rukou obyvatel Kargyaku. Na školu dohlíží tři správci, kteří byli zvoleni vesnicí a od-souhlasení vedením Surye.

„Přestože jsme celoroční správu školy předali do rukou zástupců vesnice, chceme i nadále do projektu zapojovat dobrovolníky. Jsme si vědomi toho, že dlouhodobější přítomnost cizinců a nutnost s nimi komunikovat vytváří pro děti podnětné lingvistické prostředí a celkově je rozvíjí. Dobrovolnický pobyt ve Sluneční škole se oproti předešlé praxi bude lišit délkou a náplní: v letních měsících (červen až září), kdy jsou privátní učitelé zpravidla na dovolené a v rozvrhu tak vzniká prostor pro krátkodobou změnu, budou dobrovolníci zajišťovat intenzivní workshopy anglické konverzace, lekce práce s počítačem, případně kurzy první pomoci,“ informují pracovnice Surye Petra Marešová a Zuzka Hametová.

Cesta do Himálaje

Na otázku, jak se dostala do Sluneční školy, odpovídá Blanka Nedvědická, že si chtěla vyčistit

Tento portrét Blanky Nedvědické nafotily děti v Kargyaku

< Desetiletá Lhamo pere prádlo v právě rozmrzlé bystřině

Ranní modlitba před vyučováním
v

Kargyak je odloučená vesnice v indickém Himálaji v nadmořské výšce 4200 metrů, jedno z posledních míst, kde přežívá původní tibetská kultura. Vesnice donedávna neměla školu a děti musely odcházet do vzdálených internátů nebo se nikdy nenaučily číst a psát. Občanské sdružení Surya dostavělo v září 2008 speciálně navrženou ekologickou školu přímo vytápěnou sluneční energií. Letos ji předalo na zkoušku do správy místních obyvatel.

hlavu a získat trochu nadhled. Ale hlavně, že to byla shoda mnoha okolností. „Po patnácti letech přijel z ciziny můj bratr, který se mohl nastěhovat k mamince a starat se o ni. Jinak bych nemohla odjet. V té době mladšímu synovi zrušili v rámci optimalizace před maturitou školu, takže se rozhodl dokončit vzdělání v místě bydliště bývalého manžela a i o něj bylo tedy postaráno. Původně jsem chtěla odjet do Afriky pro Člověka v tísni, ale tam byly všechny akce minimálně osmnáctiměsíční. Tolik času jsem neměla. Doma mi běžely projekty regionální spolupráce, takže jsem se musela za půl roku vrátit, abych je dokončila a vyúčtovala,“ konstatuje a dodává, že si navíc na své dobrovolnictví musela předem vydělat.

Přihlásila se do výběru kandidátů na pozici ve Sluneční škole a odjela tam na první půlku roku 2012. „I když se snažíte mít trošku odstup a nevázat se tam příliš citově, ať už kvůli dětem i sobě, není to možné, takže jsem se tam vloni vydala znovu,“ usmívá se milovnice drsných horských masivů a mistryně sportu v horole-

zectví z roku 1989. „Byla to pro mne i duchovní cesta. Někdo musí mít k meditaci klid, já potřebuji dynamiku, pohyb a hory.“

Blanka Nedvědická má kvalifikaci pro výuku angličtiny, ale do té doby ji nikdy neučila. Až ve Sluneční škole si vyzkoušela, jaké to je. „Ovšem jak říkaly mé známé učitelky, nezískala jsem tím žádnou praxi pro výuku u nás. Učit děti, které se do školy moc těší, není prý žádný problém.“

Jak se žije v Kargyaku

„V těch končinách si uvědomíte, co máme – a nevážíme si toho. A že ti podle nás nesmírně chudí lidé jsou daleko šťastnější než většina nás, kteří se pořád za něčím ženeme,“ pokračuje Blanka Nedvědická ve vyprávění.

„Vše, co mají, je dům, půda a jaci. Na druhou stranu je to všechno, co potřebují pro to, aby v drsných podmínkách přežili a zůstali svobodní. Snažili jsme se jim vštěpovat, že jejich do-

mácí prostředí je pro ně ohromnou hodnotou. Když je opustí, šanci prosadit se mimo domov mají jen ti nejvzdělanější, ostatní se stanou námezdními silami. Díky naší pomoci mohly získat vzdělání i děti, na které by se nedostalo. Tím, že jejich rodiče nebyli nuceni posílat své děti do internátních škol na osm měsíců ročně, což stojí nějaké finance, mohli do naší školy dát více dětí, které předtím musely jen pracovat. V Kargyaku jsou děti daleko samostatnější. Je naprosto běžné, že šestileté dítě hlídá tříleté, že se postará o dobytek, nanosí vodu, zatopí,“ dotváří svým vyprávěním obraz himálajské vesnice.

„Přestože tam téměř nic neroste a na první pohled nemají skoro žádné vitaminy, lidé se tam dožívají vysokého věku. V osmdesáti pracují na poli a jsou pořád velmi aktivní. A rodiny drží pospolu. To, co mají, si musí tvrdě vydobýt. Každý klásek, který sklídí, tam má skoro individuální péči a je za ním nesmírné úsilí a dřina. A všichni jsou buddhisté. Díky odlehlosti za hradbou himálajského hřebene se tam udržela původní tibetská kultura. Ve škole jsme měli obraz dalajlámy.“

Když je škola pro děti zázrak

V zimě, která trvala až do konce března, chodila Blanka Nedvědická se svým kolegou dvakrát týdně učit děti v předškolním věku do vedlejší vesničky. „Byla tam jediná židle, dvě tabule a křídly. Děti seděly na zemi na jutových pytlích, topilo se jačím trusem. Ti malí nás už vždycky

čekali s obrovským nadšením. Barevné pastelky a papíry, obrázkové knížky, barevná autíčka a kostičky – to byl pro ně malý zázrak. Všichni se strašně těšili, až sleze sníh a budou pak moct vyrazit hodinu pěšky do školy v Kargyaku.“

A jaké děti z Malého Tibetu, jak se té oblasti říká, vlastně jsou? „Nesmírně vnímavé, až nás to překvapilo. V první třídě v šesti letech jsou schopny pochytit čtyři jazyky s naprosto odlišnou abecedou: rodný bodik (sino – tibetština), hindštinu, angličtinu a jazyk urdu, který je oficiálním jazykem státu Jammu a Kašmír. Místní učitelé tam učí metodou memorování, opakování. Bylo pro ně nové, že se dá učit i prostřednictvím pomůcek, novými metodami... A líbilo se jim to. Vedle angličtiny jsme je vyučovali ještě tzv. pracovní-výtvarnou výchovu. Promítli jsme do ní i výchovu ekologickou.“

Za odměnu jsme jim promítali české pohádky. Měly nejraději ty hrané a pak Pata a Mata. Všechny děti tam nádherně malují. Ale jestli si myslíte, že je civilizace ještě nedostihla, jste na omylu. Učili jsme je i počítačové gramotnosti. Chodí s rodiči do města a jejich snem je mít mobilní telefon, i když tam ještě není signál ani elektrina,“ uzavřela Blanka Nedvědická svoje povídání: „U himálajských dětí jsem nechala kus svého srdce. Jejich osud by mne zajímal, určitě se tam chci zase podívat, často na ně myslím. Mnoho z nich už má u nás i své sponzory.“

Text: Jana Jenšíková
Foto: archiv Blanky Nedvědické

**V těch
končinách si
uvědomíte,
co máme –
a nevážíme
si toho.**

Petr Navrátil:

V srdci jsem zůstal kantorem

Narodil se ve Slavičíně na Zlínsku, chodil tam do školy, od roku 1978 na této škole učil a posléze byl jejím ředitelem. Už dva roky má Petr Navrátil na starosti školství, mládež a sport ve Zlínském kraji. Říká, že právě jeho učitelská a ředitelská praxe je jeho největším trumfem. Ví totiž, jak to v praxi funguje a co školství v jeho kraji skutečně potřebuje. „Jsem tu proto, abych pro školství něco udělal,“ komentuje svou „krajskou“ misi.

Máte výhodu, že do problematiky školství opravdu vidíte. Znamená to tedy, že vás nikdo neopije rohlíkem?

Troufnu si odpovědět, že ne. Mám za sebou dlouholetou praxi jako učitel matematiky a základů techniky a posléze jako ředitel školy, kdy jsem zároveň pracoval i v městském zastupitelstvu. Vím, jak taková škola funguje a co potřebuje. Co potřebují učitelé a co žáci. Uvědomuji si, že se nenachází ve vakuu, ale musí reagovat na mnohdy nepřehledný školský systém, který jí ne vždycky vychází vstříc. Jako ředitel jsem se naučil být zároveň manažerem, shánět pro školu finance od obce i firem, protože státní prostředky na provoz kvalitní školy nemohou stačit.

Jsou to tedy hlavně finance, co školy pálí? Na jaké jejich problémy se zaměřujete a v čem jim pomáháte?

Ve své práci narážím na spoustu paradoxů. Uvedu jeden za všechny: zlínské školství vykazuje jedny z nejlepších výsledků v republice (podle statistik a průzkumů MŠMT a CERMAT – pozn. red.), a přitom mají naši pedagogové nejnižší průměrný plat ze všech. Je to dáno tím, že náš kraj patří k těm, které zaznamenaly největší demografický pokles – máme málo žáků. A platy vycházejí z počtu žáků na kantora.

Někde to řešili tak, že slučovali školy...

Ano, někde školy i rušili, hlavně v oblasti středního školství. Ale já nejsem příznivcem takového kroku. Zastávám názor, že by se měla zachovat oborová pestrost a dostupnost škol. Neměly by zanikat školy, protože by to zme-

nalo odliv mladých lidí z obcí a regionu. A samozřejmě musíme zároveň zachovat kvalitu výuky. Právě v tomto by měl kraj sehrát pozitivní regulační roli.

Můžete uvést příklad takového slučování škol?

Nebudu chodit daleko, zůstanu ve svém rodném Slavičíně. Naše obec má strojírenskou tradici, Vlárské strojírný Slavičín byly známé. Na ni navázalo několik strojírenských firem, které nyní začínají pociťovat obrovský deficit pracovníků. Mají zakázky, ale nejsou lidi a ví, že ten problém může být do budoucna ještě horší... Před rokem se sloučilo gymnázium a střední odborná škola – strojírenský obor byl na pokraji likvidace. Jedním z mých cílů je strojírenskou SOŠku zachovat a pomoci zpracovat smysluplný projekt na její modernizaci, nákup strojírenského vybavení a dalších potřebných věcí. Tak, aby učební obor mechanik CNC, který je hodně žádaný, přežil. Věřím, že se to podaří a strojírenská tradice, a tím i pracovní místa zůstanou ve Slavičíně zachovány. Tímto způsobem udržíme v obci také mladé lidi a s nimi i školy mateřské a základní. Je to uzavřený kruh. Podobné problémy řeší spousta obcí.

Co dalšího vás trápí?

V roli ředitele základní školy jsem pociťoval, že se na tyto školy trochu pozapomíná, chybí jim metodické vedení a vzájemná komunikace. V rámci školského systému je totiž řídí obec, zatímco například střední, umělecké a speciální školy řídí kraj. Podle mého názoru se proto jednu dobu

Jako ředitel ZŠ jsem se naučil být zároveň manažerem, shánět pro školu finance od obce i firem, protože státní prostředky na provoz kvalitní školy nemohou stačit.

< Žáky ZŠ Slavičín-Vlára možná znáte z televizní soutěže Bludiště, kde vloni zvítězili hned třikrát. Díky několikaleté práci všech pedagogů a žáků získala jako jediná škola ve Zlínském kraji v roce 2013 titul Ekoškola. Pyšní se například nádherným hřištěm s umělým povrchem a atletickou dráhou nebo jedinečným školním informačním centrem.

PaedDr. Petr Navrátil (55)

Vystudoval Pedagogickou fakultu v Ostravě, obor matematika – základy techniky. Na ZŠ Slavičín-Vlára pracoval 34 let, nejprve jako učitel, výchovný poradce a posledních 15 let jako ředitel.

V městském zastupitelstvu ve Slavičíně působí 20 let a od roku 2008 je členem zastupitelstva Zlínského kraje. Byl předsedou výboru pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Jeho vášní je fotbal a cimbálová muzika.

> Jednou ze současných priorit Petra Navrátila je i podpora Asociace školních sportovních klubů. Sám byl aktivním sportovcem a patnáct let je předsedou fotbalového oddílu ve Slavičíně. Slavičínské hřiště s umělým povrchem je jeho „dítě“.

základní školy ocitly bez metodického vedení a vzájemné komunikace.

Mým cílem tedy je zlepšit komunikaci i mezi řediteli základních škol, byť to našemu odboru jako zřizovateli nepřísluší. Takže navštěvuji také setkání ředitelů ZŠ v rámci trojkových obcí. Pro mě je totiž školství v kraji jedno. Chápu je jako jeden složitý mechanismus – a tak je k němu podle mne nutné přistupovat a pracovat s ním. Od mateřinek až po školy vysoké. Přičemž nejdůležitější jsou školy mateřské a základní.

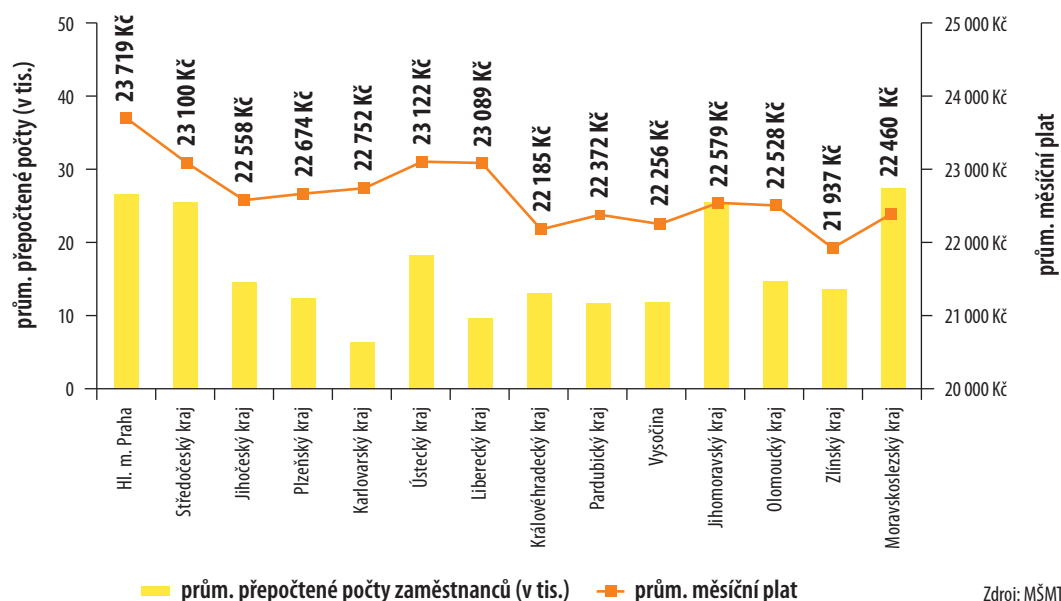
Když mluvíte o školách, mám skoro pocit, že se vám po „vaší“ škole stýská. Je to tak?

Stýská, i když jsem s ní v kontaktu. Beru svou pozici na krajském úřadu jako dočasnou misi. Až skončí, tak se do „své“ školy s radostí vrátím. A to je úžasný pocit, protože nemusím dělat věci, o nichž nejsem přesvědčen, že jsou správné. Ten pocit mne osvobozuje stejně jako to, že mohu řešit problémy se znalostí praxe.

Text: Jana Jenšíková

Foto: Marek Jenšík a archiv ZŠ Slavičín

Zaměstnanci regionálního školství v jednotlivých krajích v roce 2013

— prům. přepočtené počty zaměstnanců (v tis.) — prům. měsíční plat

Zdroj: MŠMT

Víme, jak ovládnout světlo

Výhody LED svítidel značky Filák

- Jedinečnost – světlo může být vyrobeno podle přání klienta
- Úspora a větší svítivost i díky cílené regulaci světla pomocí originálních difrakčních mřížek
- Garance 35 tisíc světelných hodin bez poklesu výkonu
- Použití kvalitních materiálů (žádné plasty, které se přehřívají a snižují výkon)
- Snadná údržba

> Jana a Marek Nesázalovi,
současní majitelé
čtyřhvězdkového boutique
hotelu Radun v Luhačovicích,
s hrdostí navazují na téměř
devadesátiletou tradici

>>> Josef Martiník s dcerou
v roce 1930

Kterak prvorepublikový učitel lázeňský penzion postavil aneb Tradice, která zavazuje

Náš příběh začíná zcela idylicky na severní Moravě seznámením a láskou mladého učitele Josefa Martiníka a dívky Marie. Mladá paní Martiníková občas churavěla na plíce a průdušky, i rozhodli se a měli odvahu k velkému životnímu kroku. Změnili prostředí, změnil kraj a průmyslovou severní Moravu vyměnili za oázu mírného a čistého klimatu – tehdy ještě vesnické lázně Luhačovice.

Z mladého učitele se v Luhačovicích brzy stal pan řídící učitel. Prodej zděděných polností a jeho dobré jméno, které zabezpečilo poskytnutí půjčky bankou, daly křídla k zhmotnění jeho snů...

Dvacátá léta minulého století totiž přinesla do secesních, romantických a historizujících Luhačovic velký rozvoj a čerstvý vítr nové poválečné architektury a též – čistotu bílého funkcionalismu. Skupina stavebníků, jejímž členem byl také mladý nadšený řídící učitel Martiník, oslovila známého architekta Bohuslava Fuchse, a ten navrhl nádherné bílé lázeňské vily, budoucí luhačovickou Bílou čtvrt, do té doby zde něco zcela nového a nevidaného.

A tak kola dačným rozhodnutím z 22. srpna 1928 začíná historie Radunu, rodinného penzionu se stravováním, živým společenským ruchem a využitím hostů. Vila Radun se od počátku vymykala běžným zvyklostem díky angažovanosti a vizionářství majitele, řídícího učitele, který mimochodem nepřestal při provozu svého penzionu aktivně učit.

Učitel, hoteliér, buditel

Josef Martiník byl ztělesněním staré dobré kantorské osobnosti. Všeuměl, aktivista, nositel osvěty a kultury, jedním slovem buditel. Cvičil s hosty na terase, hrál na klavír a zpíval, vedl pěvecký sbor, maloval obrazy, pozitivně se zapojoval do dění ve městě i v lázeňství. Společně se svou ženou a rozvětveným příbuzenstvem tvořili tým rodinné firmy. Jeho všudypřítomnost přitahovala opakovaně na dovolenou do vily Radun významné osobnosti tehdejší doby: umělce, vysokoškolské profesory, továrníky, ředitele bank, politiky. Ze známých uměleckých jmen to byly například Ljuba Hermanová či Nataša Gollová. Pan Josef Martiník se osobně znal s T. G. Masarykem nebo Maximem Gorkým.

Přišly však i rány osudu. Jak se s nimi tento vzor lidského učitele popral? Co se dělo s jeho postoji k životu, když byla rodina Martiníková ze svého penzionu dvakrát vysídlena, a to vždy okamžitým rozhodnutím a se dvěma malými dětmi?

Druhá světová válka přinesla i do Luhačovic strach o holý život. Do Radunu byla umístěna německá mládež a učitelova rodina vystěhována. Přesto se pan Martiník nadále angažoval ve škole i ve městě a na konci války byl za své aktivity ještě Němci uvězněn.

Po pár letech, kdy se z této zkušenosti Martiníkovi vzpamatovali a opět ve svém hotýlku žili a usilovně pracovali, přišel rok 1948 a druhý verdikt: znárodněno. Směli si vzít každý jeden kufřík!

Ten dům nás vychovává

Máme krásný letáček, chystaný k nové sezoně 1948. Martiníkovi jej však již nepoužili. Často říkáme, že ten dům nás vychovává, učí a zavazuje, zavazuje nás odkaz původních majitelů. Kantor, který i po znárodnění Radunu dál aktivně, a jak je zřejmé z dochovaných údajů a vyprávění i pozitivně, fungoval ve svém městě, dokonce, aby dostal svému slovu, ještě splácel úvěr za dům, který již obhospodařoval poúnorový režim. Umí si to dnes někdo z nás představit? Tu morální a osobnostní sílu? Vnitřní hodnoty, úcta k sobě i ostatním místo připoutanosti k věcem, domům a svému podnikání.

Když jsme před šesti lety koupili chátrající prvorepublikovou budovu, netušili jsme, co nám ten dům přinese. První fáze bylo studium bílého funkcionalismu a nadšení z něj, následovalo studium první republiky v Luhačovicích a nadšení z ní a třetí fází bylo pátrání po rodině původního majitele a nadšení z ní, pak úžas a následně velká pokora.

Našli jsme potomky rodiny Martiníkových, seznámili se s jejich dcerou, vnučkou a právoučaty.

Píseň pro Masaryka

V roce 1913, ještě za Rakouska-Uherska, dlel prof. Masaryk se svou dcerou Alicí v hotelu Royal na ostrově Capri. V tomto hotelu byla mezinárodní společnost umělců, bankéřů, obchodníků, politiků, spisovatelů. U českého stolu s profesorem Masarykem a jeho dcerou byl sochař Sapík a pěvec Národního divadla v Praze Wágner. K jejich stolu byl jednoho dne přiveden ředitelem hotelu mladý učitel Josef Martiník (učitoval v Luhačovicích). Byl výborným klavíristou a často v hotelu hrával na klavír a zpíval. Masaryk požádal učitele Martiníka, aby zahrál a zazpíval. Ten se nedal dvakrát pobízet, sedl za klavír a hrál a zpíval naše české, slovácké a slovenské písně. Na všechny přítomné zapůsobila jejich vroucnost a citovost. Martiník měl veliký úspěch, společnost vyžadovala další přidávky a nejvíc se líbila píseň „Teče voda, teče“, kterou Masaryk předtím neznal. Tu musel učitel Martiník několikrát opakovat a stala se nejoblíbenější písní budoucího prezidenta Československé republiky. Přítomný Maxim Gorkij se slzami v očích řekl: „Národ, který má takové písně, nezahyne!“

Z vyprávění a vzpomínek pana Franka, spolupovězně Josefa Martiníka

^
Radun v roce 1929 a dnes

www.hotelradun.cz

Napsal nám dokonce syn Radun z Kanady! Nadšen, že jeho dům a filozofie rodičů má pokračovatele. Při jejich vyprávění trochu nesměle nacházíme paralely. Dům jim byl vrácen v restituci v dezolátním stavu a oni, nevědoucí si s ním rady, jej prodali developerovi, který ovšem zjistil, že na tomto projektu nelze vydělat. Musel tedy najít kupce, co nepůjde prvoplánově po zisku a obrátce kapitálu, ale nadšence typu „rodina Martiníková“, který zde zahlédne svou budoucnost, budoucnost rodiny, svou osobní realizaci, trvalé hodnoty. Dům s lidským jménem RADUN si tak opět přitáhl rodinu s učitelským prvkem. Právnická a učitelka – to je přece ideální kombinace následníků po rodině kantora Martiníka.

Tradice pokračuje

Každý den zde nacházíme sílu genia loci, která možná vznikla daleko předtím, než na louce u lesa byly postaveny vily Bílé čtvrti. Nad námi je zde hora, kopec jménem Obětová, a citliví lidé a těž miminka se zde cítí velice dobře. Kdo ví, čím toto místo prošlo v průběhu vývoje člověka, kdo ví, co zde doopravdy hledal učitel Martiník a jeho navracející se významní i světu neznámí hosté.

Každý den chceme být pokračovateli vizí mladého učitele z 20. let minulého století, jeho názory

a filozofie osvěty a dobra jsou nám tak blízké. Snad hosté našeho hotelu RADUN cítí toto pokračování, cítí zde naši rodinnou pohodu, snad je pro ně příběh venkovského učitele motivací.

Každý den se snažíme vnášet zpět do dnešní doby úslušnost, slušnost a poctivost, vše v duchu slov řídicího učitele Martiníka: „Věnujeme Vám a Vašemu osvězení plnou pozornost. Nebudete u nás cizincem, ale vzácným naším hostem.“ A my dodáváme: Váš návrat je naše krédo, neboť jako se člověk vrací domů, tak se vrací tam, kde je mu dobře a kde strávil příjemné chvíle své dovolené.

Text: Jana a Marek Nesázalovi

Foto: archiv autorů

> Dcera Josefa Martiníka paní Škroblová předává novým majitelům Radunu autoportrét svého otce

age. 3–4/2014

Koberec, který funguje jako tablet

„Herní sestavu stačí připojit k elektrické zásuvce, zapnout a můžete začít dětem promítat na měkkou projekční podložku cokoli, co se jinak běžně promítá na plátno či tabuli. Počítač se pak ovládá jednoduchými elektronickými pery či klávesnicí,“ popisuje nenáročné mobilní zařízení jeho autor Jaroslav Veselý, majitel společnosti PROJEKTMEDIA, která produkt vyrábí.

U Magic Boxu, jak je tento interaktivní koberec nazván, můžete prostřednictvím mnoha vzdělávacích programů nahraných v PC učit až deset dětí najednou. Využívá je dnes už téměř 200 školek nejen v Čechách a na Slovensku, ale i ve Vídni nebo chorvatském Daruvaru.

Firmy ze Saúdské Arábie a Kuvajtu nadchl natolik, že jednájí s jeho výrobcem o dodávce až dvou tisíc kusů pro celý arabský trh. „Na softwaru v arabštině, ale i v dalších jazycích již pracujeme a od podzimu se připravujeme na výrobu nového typu skřínky podle doporučení designéra Josefa Vlka, do které to zabalíme,“ říká Jaroslav Veselý a dodává: „Do nového designu jsme se mohli pustit díky projektu agentury CzechTrade Design pro konkurenceschopnost. Očekáváme od něj další zvýšení zájmu o ryze český nápad, který vloni obdržel ocenění za nejpřínosnější výrobek pro malé děti Grand Prix na veletrhu For Toys.“

*Text: Zuzana Sedmerová
Foto: archiv Projektmedia*

S Magic Boxy, které zakoupil Československý ústav zahraniční pro českou školku ve Vídni, se seznámil i rakouský prezident Heinz Fischer a pracovníci rakouského ministerstva školství

Stavebnice Merkur vznikla v roce 1920 ve firmě založené Jaroslavem Vanclem. Původně se jmenovala Inventor, tedy anglicky vynálezce. Název Merkur dostala v roce 1925. Už tehdy byla založena na plechových dílech s otvory pro šroubek a maticku. Rozteč dílků byla deset milimetrů, protože se v té době u nás začalo s metrickou soustavou. Předtím byly jednotlivé dílky stavebnice trochu jiné. Byly to pásky s proliskami, do nichž se zachytil háček z druhého dílu, a tak se model řetězil dál. V Česku je tato značka po celou dobu své existence chráněna patentem. Po roce 1989 šla firma do konkurzu a chtěla ji pohltnout zahraniční konkurence. Slávu české značce vrátil až současný management. Vyvinul nové modely a po 35 letech obnovil i výrobu elektrických vláček v měřítku 1:45.

S Merkurem od dětské stavebnice po technickou vysokou školu

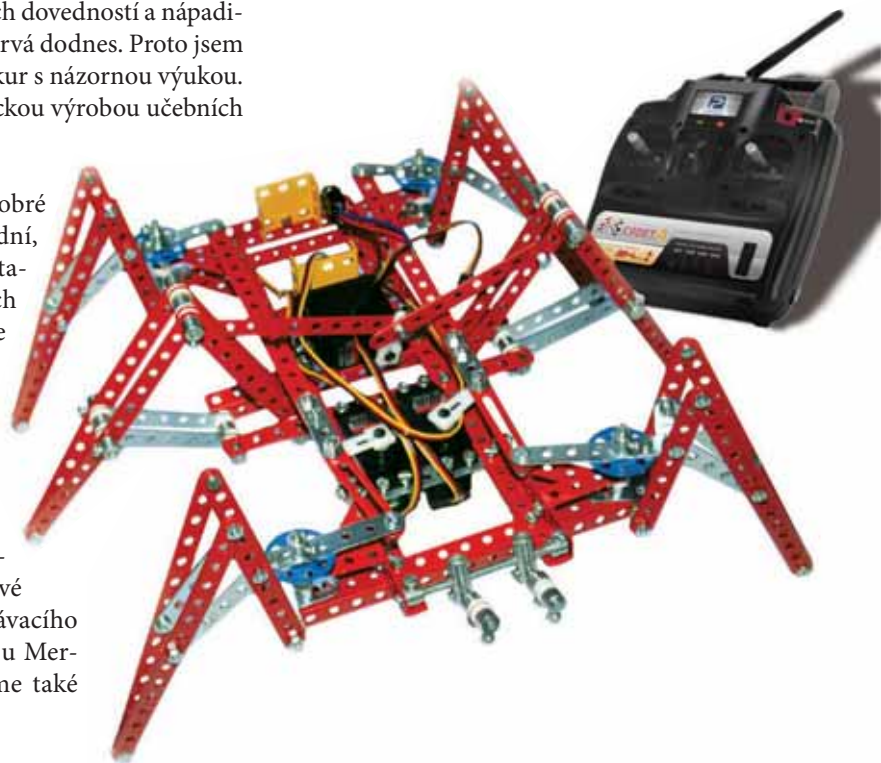
Moje první seznámení se stavebnicí Merkur bylo poněkud zvláštní. Jakožto v prosinci narozené dítě jsem dostal odklad nástupu do první třídy. Báł jsem se, že své vrstevníky narozené zjara či začátkem léta už nikdy vzdělanostně nedoženu. Můj táta dostal bezva nápad. Nevím jak, ale podařilo se mu sehnat tehdy podpultovou krabici Merkuru. Zpočátku mi pomohl poznat, co a jak s ní můžu udělat, a pak to nechal na mně. Vydržel jsem u ní celé dny. I proto jsem v létě rád navštívil majitele této tradiční české firmy Jaromíra Kříže, abych se dozvěděl, jak je to s Merkurem dnes.

Učitelské povolání pod kůží

„Před zásadním vstupem do obnovy Merkuru jsem dělal ředitele středního odborného učiliště s dvou-, tříletými a maturitními obory. Šlo hlavně o mechaniky-opraváře,“ vzpomíná inženýr Kříž na svou učitelskou dráhu. „Potřebovali jsme vybavit odborné učebny, tak jsem se stal propagátorem Merkuru ve výuce. Už tehdy se mi nelíbilo, že se české školství odvrací od tvořivé výuky. Od motorických dovedností a nápadi-
tosti. Bohužel ten trend trvá dodnes. Proto jsem se rozhodl propojit Merkur s názornou výukou. Začali jsme se systematickou výrobou učebních pomůcek.“

Značka Merkur měla dobré renomé, a to i mezinárodní, vědělo se, že s ní vyrůstaly celé generace malých techniků. Modely se nestaví jen podle nějakého návodu, ale můžete vytvořit vlastní originální dílo. Díky tomu vyšly stavebnice Merkur ve srovnání s jinými známými značkami vítězně. „I členové mezinárodního srovnávacího týmu nám potvrdili, že u Merkuru jde o víc. Nabízíme také

návod, jak a co postavit, ale děti, a dnes vlastně mluvíme i o studentech a dokonce vysokoškolácích, se dostanou do té fáze, že to většinou po pár pokusech staví podle svých představ. Tedy vlastně jedinečný model, nejen ten, který slepě okopírovali z návodu. A to Merkur umožňuje, dokonce bych řekl, že je k tomu vybízí. Takže z hlediska výchovného vyhráváme,“ usmívá se nadšený majitel Merkuru, jedné z českých ro-
dinných firem.

<

Jedním z cílů Jaromíra Kříže je zvýšit zájem dětí o technické obory

Vraťme dětem tvořivou hru

Ovšem všechno má své plus i minus. Mnozí Merkur vyčítají, že je strašně pracný. Je to prý piplačka, než se podaří něco pěkného a funkčního sestavit. Ale řada odborníků, s kterými výrobci nových „krabic“ tento problém konzultovali, je prý ujistila, že právě v tom je kvalita. Nacvakat na sebe pár kostiček umí každý. Ale obrazně řečeno zapotit se, aby něco užitečného opravdu šlapalo, to už chce fortel a nápaditost.

Titíž odborníci z oblasti výchovy a vzdělávání zvedají varovně prst a říkají – pozor, aby jediná schopnost manuální zručnosti našich dětí nebyla jen v ukazováčku a palci jedné ruky, kterou střelhbíte, byť s chybami, naťukají esemesku a někomu ji pošlou, nebo jen jezdí po monitoru „chytrého“ mobilu či tabletu a surfují po hoto-vých informacích. Nebudou znát reálný svět, ale jen ten počítačově virtuální.

Nejen naši, ale i zahraniční pedagogové, lékaři, psychologové a další začínají důrazně vybízet – vraťte dětem tvořivou hru. Podporou tohoto názoru by měla být i skutečnost, že čtvrtina našich studentů, kteří si k maturitě zvolili matematiku, nebyla v tomto předmětu úspěšná. Je samozřejmě diskutabilní, zda maturitní parametry odpovídaly kvalitě čtyřleté výuky, ale i tak to o něčem negativním vypovídá.

Proto dnes Merkur v náročnějších stavebnicích, určených hlavně žákům končícím základní školu a studentům, používá i matematické výrazy pro výuku fyziky, mechaniky a podobně. Tak, aby si na modelech mohli představit reálný svět a aby si uvědomili, že matematika není jen bezduché biflování, ale důležitá praktická záležitost.

Nová generace učebních pomůcek

„Začínáme už s předškoláky,“ vysvětluje inženýr Kříž. „To jde především o hru, aby se s naší stavebnicí skamarádili a nebáli se, že je to na ně moc složité. Víte, často slýcháme věty o gramotnosti národa. Každý si pod tím představí, že děti se musí naučit číst, psát a počítat. Málokdo si přitom uvědomuje, že k tomu patří i to, jak umí tyto vědomosti skloubit a využít. Technická gramotnost je k tomu přivede.“

Jaromír Kříž se řídí heslem, že kritizovat školskou soustavu dokáže každý, ale udělat něco skutečně přínosného pro její zlepšení, to je samozřejmě těžší. Proto pracuje velmi systematicky na nabídce smysluplných učebních pomůcek.

Už prvňáčci mají možnost sestavit si ze součástek Merkur například písmenka, abecedu. Pokračuje se jednoduchými modely, až dojdou k sestavování páky, vah, později třeba i ke kardanové

Problém výchovy dítěte a jeho zaměstnání nebyl snad nikdy tak důležitý a spleťtý jako právě v dnešní době stálých bojů o životní existenci. Nároky, jež současný život klade na zdatnost jednotlivce, jsou daleko větší než v dobách dřívějších, a jest tudíž zcela přirozeno, že i výchova dětí, tedy příprava jejich pro budoucí život, musí se brát takovým směrem, aby nové generace vstupovaly do života pevně, rozhodně, s jasným reálným nazíráním na život a jeho problémy. Proto jest třeba, aby otázka hraček byla věnována náležitá pozornost ze strany rodičů i školy a vůbec těch, kteří jsou pověřeni výchovou budoucích generací.

Jaroslav Vancí, vynálezce stavebnice Merkur, Police nad Metují, 30. léta minulého století

>>

Kdo šroubuje, nezlobí
Ocelové město postavené z merkurových dílků na motivy knížky J. Verna je ozdobou Muzea stavebnice Merkur v Polici nad Metují. Před pár lety toto netradiční muzeum založil Jaromír Kříž s okruhem nadšenců. Vznikalo ze srdce a brzy se zařadilo mezi turisticky nejnavštěvovanější místa v ČR.

www.merkurpolice.cz

hřídeli, diferenciálu a převodovce. K tomu se přidává stavebnice EMA – elektřina a magnetismus, kde se děti naučí u základního elektrického obvodu poznat, kde je zdroj, vodič až po úspěšné rozsvícení žárovky nebo zaznění sirény... Tímto způsobem jim Merkur nabízí přes šedesát pokusů. Učitel dostane samozřejmě popis, který vysvětlí žákům, a mohou se společně pustit do díla. Modely lze smontovat variantně a k tomu je potřeba spočítat si odpor a další veličiny vedoucí k žádanému výsledku, takže už vůbec nejsme jen u hry, ale u praktického využití vědomostí z různých oborů. Stavebnice na sebe navazují.

„Největší chybou současného výběrového řízení na tvorbu učebních pomůcek je nesystematičnost, což samozřejmě vede k nižší úrovni výuky a také nemalému plýtvání prostředky, jež by bylo možné využít daleko lépe a účelněji,“ vysvětluje Ing. Kříž. „Tím nemyslím jen na Merkur, ale, jak už jsem řekl, vidím to i jako bývalý kantor. Ostatně při představování naší nabídky školám učitelé nejvíce oceňují právě návaznost

našich stavebnic a možnosti propojovat je podle invence učitelů i žáků a studentů, takže nakonec to vůbec nevypadá tak, že když je první dubnové úterý, všude dokončují tentýž model. Naopak, lze uplatňovat vlastní nápady a dotahovat je do konce.“

Spolupráce s univerzitami

V náročnějších stavebnicích jde už i o statiku, automatizaci, robotizaci a další, suma sumárum o mechatroniku. „Pojďte se podívat,“ zvedl mne majitel firmy ze židle. „Tady to je čidlo, různé druhy motorů a tak dál. Chtěli bychom spolupracovat se středními školami a s jejich přáním vytvářet stavebnice potřebné pro názornou výuku, samozřejmě diferencovaně podle oborů studia, co nejvíce je rozšířit do škol.“

Merkur se domluvil na úzké spolupráci i s Akademii věd ČR. Půjde nejen o výukové pomůcky, ale také o modely pro oblast vědy a výzkumu.

„A jak je tomu se zpětnou vazbou? Víte, jak vaše stavebnice školy využívají, jestli neleží zaprášené neotevřené v kabinetu?“ nedalo mi to.

„Uvedu příklad. Spolupracujeme s ČVUT v Praze a několika dalšími technickými univerzitami, kde předvádíme svou nabídku mimo jiné i budoucím učitelům technických předmětů. A oni mají možnost si naše stavebnice ‚osahat‘ a poradí nám slovy – tohle bych měl rád ve třídě, než tam vstoupím před žáky. Nechci jen cosi vykládat, ale musím přece žáky zaujmout, uvědomují si. Od nich čerpáme inspiraci k tomu, abychom nabízeli řady, které si spolu rozumějí a mohou na sebe navazovat.“

„Ale kdybyste všechny pomůcky dělali jen vy v Merкуру, tak na vás nastoupí antimonopolní úředníci,“ namítám.

„To je pravda,“ připouští majitel Merкуру. „My se ale snažíme, aby školy pochopily, že jsme vlastně na stejné vlně. Proto jsem jednal s asociací krajů, tedy zřizovateli středních škol, s radními, kteří mají na starosti školství, udělali jsme jim prezentaci. A zároveň sledujeme, jak se konečně probouzejí firmy, protože získat kvalitně vzdělaného a tvůrčího technika je až děsivě nemožné. Když to přeženeme, každý chce být manažerem, ale kdo bude vytvářet hodnoty? Proto se naše republika podle mezinárodních výzkumů

mů propadá v žebříčku konkurenceschopnosti. Tisíce absolventů humanitních škol nenajdou uplatnění, zatímco technicky vzdělaní mladí lidé na trhu práce prostě nejsou. To určitě nevypovídá nic dobrého o vzdělávacích nabídkách naší školské soustavy. Ať už státní nebo soukromé. My nabízíme školám pomoc.“

Souhra s počítačem

Nutno dodat, že Merkur se neustále vyvíjí. Řada jeho modelů se dnes dá ovládat počítačem či dokonce mobilem nebo tabletem. Ovšem po odkliknutí vidíte, co se uvnitř přístroje, který jste sami sestavili, děje. Tedy žádný virtuální svět.

„Jde nám o to,“ zdůrazňuje Jaromír Kříž, „aby studenti měli možnost dojít k nápadu, jak ten přístroj vylepšit, zjednodušit a zdokonalit. Od mala musí chápat, že počítač nejsou jen válečné hry, ale i důmyslný pracovní nástroj. Ať se neučí virtuálně střílet, ale ať se naučí počítačem ovládat stroj, který vytváří hodnoty. Učitel by měl říct – hele, něco pořádného a užitečného udělej, a pak to uveď do provozu pomocí počítače.“

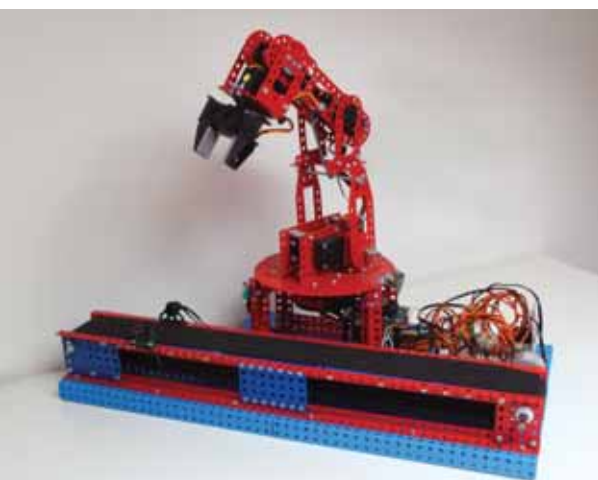
Co se týče vysokoškoláků, navázal Merkur, jak už bylo řečeno, nejúžší spolupráci s pražskou ČVUT. Pedagogové z této vysoké školy přicházejí s nápady, co by modely měly znázorňovat, a zároveň ujišťují, že je daleko lepší, když se to studenti učí na modelech ve škole než na velmi drahých strojích někde ve fabrice, k nimž by je při případné praxi možná nikde ani nepustili. Jde nejen o strojařinu, ale třeba i o stavařinu. Z české stavebnice lze most nejen postavit, ale vypočítat jeho nosnost a měnit ji, změřit tlak, tah a další prvky pomocí počítače a čidel. Není to úplně přesné, protože je nesmysl používat ke stavebnici čidla za desítky tisíc, ale v modelu jde o pochopení principu. A stává se stále častěji, že firmu kontaktují sami studenti, jak modely vylepšit, čím doplnit.

„To je fajn a snažíme se jim vždy, je-li to skutečně smysluplné, vyhovět a poslat ke stavebnici jimi navržené doplňky, kterými ji mohou svou šikovností obohatit,“ říká potěšeně pan Kříž. „A víme, že kluci, kteří jsou s námi v kontaktu, jsou už vlastně jednou nohou v reálném světě. Nejsou úzce jednooborově a teoreticky našprtání, ale dovedou přemýšlet o tom, co je čeká v praxi.“

Ing. Jaromír Kříž

Vystudoval Vysokou školu strojní a textilní v Liberci a získal přitom i pedagogické vzdělání. Řadu let pracoval na několika pozicích v Tepně Náchod, mj. se stal ve svých šestadvaceti ředitelem nově zřízeného podnikového učiliště. Po roce 1989 získal v restituci polorozpadlou bývalou tkalcovnu, kde se pokoušel rozjet kovovýrobu. „Pomýšlel jsem na zbytek výborných strojů z Merкуру, kde mezitím produkci zastavili. Řekli mi, že jeden stroj mi nedají, nepronajmou, ani neprodají. Všechno, nebo nic. Rozhodl jsem se pro všechno. Ta značka musí zůstat zachována! Teď se to začíná dařit, i přes všechny problémy a rizika. Odměnou mi bude, až s Merkurem znovu vyroste generace technicky vzdělaných lidí a budoucích vynálezců.“

Text: Jiří Frey

Foto: Marek Jenšík a archiv Merкуру

RODINA

je jako bezpečný přístav

„Vypěstovat v dětech sebeúctu, víru ve vlastní hodnotu, naučit je komunikovat s okolím, začlenit se do něho a znovu v něj začít věřit považuji za ten nejdůležitější úkol,“ říká ředitelka brněnské SOS dětské vesničky Marcela Troubilová. „Děti prošly ve svém nejútlejším věku mnohdy tak náročnými životními zkouškami, že se s touto zátěží vypořádávají celý život a někdy ani nemají prostor pro nic dalšího.“

Když jsou ohrožené děti odebrány z rodin, mohou získat pocit, že selhaly, že udělaly něco špatně. V ten moment je velmi důležitá práce psychologů a dalších odborníků, kteří s dětmi pracují a pomáhají jim pochopit, že to není jejich vina. Cílem Sdružení SOS dětské vesničky je pomoci dětem dostat se do pěstounských rodin. Ty pak všestranně podporuje jak po stránce odborné, tak i materiálně a finančně. Rodinné prostředí tak může dětem dát pevné základy pro jejich další život.

V nejmladší SOS vesničce

Brněnská vesnička, které je letos deset let, může poskytnout domov až deseti takovým rodinám. Stejně jako je deset domků, mezi nimiž právě s Marcelou Troubilovou stojíme. Napadá mě, jestli se za to jedno desetiletí charakter vesničky nějak změnil, zda se model podpory pěstounských rodin vyvíjel. „Výrazný přelom v naší činnosti nastal v lednu 2013,“ uvádí mne moje hostitelka do obrazu. „V účinnost vešla novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí a my jsme přestali být zařízením pro výkon pěstounské péče a stali jsme se pověřenou osobou. Zatímco dříve jsme se mohli starat pouze o pěstouny, kteří žijí v našem zařízení, nyní můžeme uzavírat dohody o výkonu pěstounské péče i s dalšími zájemci, mimo vesničku. K dnešnímu dni podporujeme celkem 29 pěstounských rodin. Dříve měli naši pěstouni v péči i sedm dětí, dnes mají tři nebo čtyři. Máme také nové programy, které slouží k podpoře dětí, ať už preventivně, v jejich původních rodinách nebo poté, co děti v pěstounské péči dosáhnou 18 let.“

Napadá mne, co je asi pro děti příznivější. Bydlet ve vesničce, nebo mimo ni? Marcela Troubilová říká, že vše má své klady a zápory. Ve vesničce jsou problémy hodně koncentrovány. Je to malé místo, děti se stýkají i odpoledne stále mezi sebou. Ty, které nežijí ve vesničce, jsou více integrované do běžné společnosti, lépe se vypořádávají se svou zátěží.

Aby sourozenci zůstali pohromadě

„Pěstoun hraje nejdůležitější roli v dané části života dítěte. Měl by vědět, odkud dítě přichází, jaké mělo problémy a s čím se potýká. S každým dítětem je potřeba zvlášť řešit jeho konkrétní problémy. Je to neskutečně náročná práce, řekla

bych spíš poslání. Velmi si jich za to vážím,“ vyznává se ředitelka z obdivu k pečujícím ženám.

SOS dětské vesničky vždy umožňovaly velkým sourozeneckým skupinám zůstat pohromadě. V jiných pěstounských rodinách jsou v péči většinou dvě nebo jedno dítě, které žije současně s vlastními dětmi pěstounů.

Nyní se rozšiřuje také fenomén příbuzenské pěstounské péče. Často si například babičky a dědečkové, pokud rodičovská péče jejich dětí zkrachuje, berou k sobě své vnuky. „To je velice pozitivní, protože dětem zůstává jejich rodinné zázemí. Vždy je lepší, pokud se najde v širší rodině někdo, kdo by si děti do pěstounské péče vzal,“ komentuje tuto skutečnost Marcela Troubilová.

A co biologičtí rodiče? „Samozřejmě podporujeme kontakt dětí s nimi, pokud je to ve prospěch dětí, ale bohužel to občas pěstounskou péčí spíš komplikuje. Existují například rodiče, kteří se dostanou do vězení. Kurátor, který tam s nimi pracuje, jim doporučí, aby poslali dětem dopis. Takové „projevení zájmu“ jim možná uleví od trestu, děti však dokáže na velmi dlouhou dobu doslova rozhodit. Čekají na splnění slibu, který v dopise četly, ale ve skutečnosti se nic neděje. Znovu s nimi musí pracovat psycholog, znovu chodí na terapii. Celý život se tak vypořádávají se vztahem ke svým rodičům. Některé děti si staví rodiče na piedestal, představují si je jako úžasné a nechápou, proč s nimi nemohou být. Jiné naopak rodiče zatracují. Nechtějí je vidět, nechtějí o nich mluvit, nechtějí s nimi mít nic společného. Obě varianty nejsou dobré. Práce psychologů spočívá hlavně v tom, že učí děti o problémech mluvit a brát je jako přirozenou součást života. Je to důležité i proto, aby se v budoucnu nebály navázat partnerský vztah a aby se pak v jejich rodinách historie neopakovala. Někdy se to daří, někdy bohužel ne.“

Pěstoun je dětem nejbližší. Oceňují, jakou roli v jejich životě hraje? „Myslím si, a zkušenosti z vesničky mi to potvrzují, že si děti v pěstounské péči často ani neuvědomují, že jim pěstouni věnují kus svého života a vytvářejí jim rodinné zázemí. Mají spoustu práce se svými vlastními problémy, splínají negativními pocity, které se v nich hromadí. Bohužel mají naopak tendenci vše ventilovat směrem k nejbližšímu člověku, kterým je právě pěstoun. Ten by měl být schopný „ustát“ tyto náročné situace a dokázat i tu jejich zlobu chápat a pojmut,“ vysvětluje ředitelka.

Sdružení SOS dětských vesniček je nestátní nezisková organizace, jejímž hlavním úkolem je starat se o ohrožené děti. Spadá pod rakouskou mateřskou organizaci SOS-Kinderdorf International. První SOS vesnička vznikla v Rakousku v roce 1949. Jejím zakladatelem byl Hermann Gmeiner. Základní ideou bylo vytvářet nové rodiny spojením vdov a sirotků, kterých bylo po válce mnoho. Děti tak získaly nové zázemí a nový domov. Tato úžasná myšlenka se rychle rozšířila i do zahraničí. Nyní jsou SOS vesničky ve 133 zemích světa.

V ČR vznikla první vesnička v roce 1969 v Doubi u Karlových Varů. O její založení a rozvoj se významnou měrou zasloužili prof. PhDr. Zdeněk Matějček, CSC., a prof. MUDr. Jiří Dunovský, DrSc. Druhá vesnička následovala o čtyři roky později ve Chvalčově, v krásném prostředí Hostýnských vrchů. Brněnská vesnička je nejmladší, byla založena v roce 2003.

www.sos-vesnicky.cz

Když jsem si pročítala informace o dětech a především o prostředí, ze kterého byly odebrány, často jsem si říkala, že je zázrak, když se ještě dokážou smát.

Pomáhá i škola

Nejblíže brněnské SOS vesničky je Základní škola Hudcova, donedávna společně sdílely i stejnou psycholožku. „Bylo to ideální propojení, protože děti znala a věděla, s jakými problémy se potýkají, uměla informace předávat. Spolupráce tak byla skvěle nastavená a funguje výborně i nyní, přestože došlo k personálním změnám. Učitelé jsou přístupní komunikaci, konzultují s naší sociální pedagožkou problémy dětí. Naše pěstounky jsou také rády, když mohou problém řešit s více lidmi. Škola nám vychází vstříc, poskytuje dětem různé výjimky, zná složitější stránku jejich života. Na druhé straně umí zdejší pedagogové velmi dobře děti začlenit do kolektivu tak, aby se necítily

„ocejchované“. I přesto, že některé naše děti mají v běžných situacích neobvyklé reakce, počítá se s nimi a pracuje se s nimi, což je pro ně úžasným vkladem do života,“ pokračuje Marcela Troubilová. Podle jejích slov pomáhá podobně i Základní škola na Horáckém náměstí.

Ovšem zapojují se i vzdálenější základní školy, které se snaží vesničku podpořit materiálně a finančně. Například kolektiv dětí ze ZŠ ve Vysokém Mýtě věnoval vesničce deset tisíc korun, které získal prodejem svých výrobků. „Pořídili jsme za to dětem potřebné věci. Nezůstalo však pouze u tohoto daru. Skupinka našich dětí odjela na návštěvu do Vysokého Mýta, předali dětem společně vytvořený obrázek a strávili s nimi

příjemný den, plný sportovních aktivit a soutěží. Osobně jsem měla možnost tam být a vyprávět dětem o SOS vesničce a jejím poslání, byl to krásný zážitek. A nedávno nás kontaktovala také ZŠ ze Střelice, kde vybrali v rámci akce Vánoční strom také určitou finanční částku a chtěli nám pomoci. Dohodli jsme se, že nám nakoupí hodiny do pokojů komunity mládeže," říká Marcela Troubilová a dodává, že si všech podobných akcí nesmírně váží.

A co potom

Co se děje s dětmi, které z pěstounské péče „vyrostou“? Udržují s pěstouny i nadále kontakt? Dostává se jim nějaké podpory? Vždyť pěstounská péče ze zákona končí v 18 letech. „To je problém, naše děti jsou často ve vývoji opožděné a v tomto věku jsou mentálně na úrovni čtrnácti- nebo patnáctiletých. Začali jsme se zabývat následnou péčí a provozujeme tzv. komunitu mládeže. Je to zařízení podobné internátu, kde se děti učí samostatně fungovat. Mají k sobě svoje „průvodce“, klíčové pracovníky, kteří s nimi jsou v průběhu pracovního týdne, kdy děti navštěvují učiliště nebo střední školu. Starají se o to, aby děti pravidelně docházely do školy nebo na různé praxe, komunikují s učiteli, učí děti vařit, prát, žehlit, starají se, aby získaly co nejvíce základních dovedností pro život.

V ideálním případě zůstávají zachovány i vazby s pěstouny, někdy však děti od 18 let tyto vazby přeruší. A my chceme mít jistotu, že jsme je

dostatečně vybavili pro samostatný život. Až do 26 let mohou také využívat náš program Dům na půl cesty. Musí však splňovat určité podmínky, mít zaměstnání nebo studovat. Naše vesnička je zatím „mladá“, děti nám teprve nyní začínají odrůstat a odcházet. Ale už tady máme jeden hezký příklad, kdy se naše pěstounka stala babičkou, vazby zůstaly zachovány," netají svou radost ředitelka a zdůrazňuje, že práce ve vesničce je pro ni obrovská životní škola. Kdyby jí prošla dříve, dívala by se jinak i na výchovu svých dvou dnes už dospělých dcer.

„Přestala jsem například unáhleně odsuzovat různé lidské činy a osudy. Vždy přemýšlím, proč se člověk dostal do takové situace, jaké byly důvody, co má v životě už za sebou a co ho k jeho činům dohnalo. Když jsem si pročítala informace o dětech a především o prostředí, ze kterého byly odebrány, často jsem si říkala, že je zázrak, když se ještě dokážou smát. Mnohdy se setkaly se sexuálním zneužíváním a různými druhy násilí. Svůj „batoň“ na zádech si nesou už od dětství hodně těžký a někdy už není možné od nich chtít, aby se ještě dobře učily a byly dobré v kroužcích. Přesto se snažíme, aby měly plány do budoucna a šly za nějakým cílem nebo představou," konstatuje Marcela Troubilová a bere k sobě pár svěřenců, abychom si je mohli vyfotit. S nadšením souhlasili.

Text: Vlasta Piskačová

Foto: Denisa Vobořilová

(Denisa strávila velkou část svého dětství v brněnské SOS vesničce a nyní studuje fotografii)

Mgr. Marcela Troubilová (45)

Než přišla před šesti a půl lety do brněnské SOS vesničky, byla ředitelkou ZŠ v Archlebově a předtím učila na 1. stupni ZŠ. Říká, že práce v SOS vesničce je velmi náročná, ale také krásná a obohacující. „Jako učitelka jsem v minulosti měla pocit, že škola je pro děti a jejich budoucí uplatnění tím nejdůležitějším. Tady jsem najednou zjistila, že to tak není. Pro spoustu dětí i dospělých jsou v životě důležitější jiné věci. Mnohdy řeší zásadní životní problémy, učí se najít rovnováhu, spokojenost a pocit štěstí, vyrovnávají se se svojí životní situací.“

**Nebýt firem
a dárců, kteří
naši práci chtějí
podporovat,
nemohli bychom
SOS vesničky
provozovat.**

V České republice každý rok po odchodu z dětského domova míří do reálného života asi 500 lidí.

Miroslav Čepický společně s trojicí kolegyně z nadace Spolu dětem
V

Pomůže výchova, nejen materiální dary

Je 122 tisíc korun málo, nebo moc? Jistě, podle úhlu pohledu. Je-li to však výtěžek dobročinné akce, jde o částku opravdu nedocentitelnou. Vždyť lidé dávají tyto peníze ze srdce. Přesně tolik vynesl letošní první ročník akce Běh s batohem, který pořádala nezisková organizace Spolu dětem. Zúčastnili se ho nejen běžci dospělí, ale i ti malí. Iniciátorem byl Mirek Čepický, nadšený propagátor společensky odpovědného podnikání.

V občanském životě pracujete jako ředitel komunikace ve společnosti Vodafone. Váš kladný vztah k charitě je známý. Podporuje vás i zaměstnavatel?

Nechci dělat reklamu společnosti, v níž pracuji už více než šest let, přesto musím říct, že společensky odpovědné podnikání u nás není fráze ani reklamní slogan. Je poměrně známé, že máme vlastní nadaci, která se už léta věnuje celé škále charitativních činností. Uvedl bych alespoň populární akci Rok jinak, v jejímž rámci Nadace Vodafone dvanáct měsíců platí odborníka ze soukromého sektoru, který se spojí s neziskovou organizací. Ročně se takových lidí najde pět až šest. I já jsem nedávno

uvažoval o této možnosti, i když jsem ji nakonec nevyužil.

Vše jste si vynahradil „vlastní“ akcí, která dostala název Běh s batohem? Co se pod ním skrývá?

Běh s batohem má pomoci mladým lidem, kteří vyrostli v dětských domovech a jsou ve věku, kdy se už chtě nechtě musí osamostatnit a postavit na vlastní nohy. Každý ví, že takový krok není lehký ani tehdy, když mladí lidé odcházejí od mámy a táty, a navíc vědí, že se mají kam vrátit a kde čerpat podporu. O moc horší je to v případech, když rodinné zázemí chybí. Tyto úvahy mě vedly k tomu, abych se spojil s neziskovou organizací Spolu dětem a v užitečné spolupráci jsme se pustili do projektu, který těmto lidem pomůže. Batoh na zádech je jakýmsi symbolem zátěže, s níž vstupují do života.

Jak jste vydělali zmíněných 122 tisíc korun?

Společně s Naďou Dittmannovou, ředitelkou organizace Spolu dětem, jsme si na začátku řekli, že spojíme několik možných zdrojů. Jednak jsme oslovili sponzory a jednak jsme vybírali i skromné startovné. Zorganizovali jsme také aukci zážitků, lidé si dražili možnost zaběhat si se známými osobnostmi, například s herci nebo novináři. A moderátorka akce i kapela vystupovaly bez nároku na honorář. Tato částka se adresátům bude jistě hodit. Vždyť vezmeme v úvahu, že v České republice se každý rok po odchodu z dětského domova vrhá do reálného života asi

500 lidí. Vstup do samostatného života je pro ně kritický, shánějí si práci, bydlení, učí se hospodařit. Získané peníze vynaložíme na kurzy, které jim pomůžou tyto první krůčky zvládnout. Jsme toho názoru, že více pomůže praktická výchova než materiální dary.

Netajíte se tím, že chybělo jen málo a mohli jste sám vyrůstat v dětském domově. Uvažoval jste někdy o tom, jakým směrem by se pak vyvíjel váš život?

Když jsem se narodil, moji rodiče byli velmi mladí. Nevěděli, co si počít se životem, proto zvažovali i variantu, že mě dají do dětského domova. Prozradila mi to babička, když už jsem chodil asi do osmé třídy. Tehdy jsem se také dozvěděl, že otec, kterého jsem považoval až do té doby za vlastního, není mým biologickým rodičem. Taková informace s dětskou duší udělá své, jistě si to dokáže každý představit. Pokouším se teď tuto alternativu, tedy život v dětském domově, vylíčit v částečně autobiografickém příběhu, který hodlám v blízké době vydat knižně.

S čím mladí lidé odcházející z domovů zápasí podle vás nejvíce?

Problematických bodů je celá řada, ale asi nejvíc problémů je s novým bydlením, nalezením správné práce a hospodařením s penězi. Doufám, že společnost bude jednou v tomto směru velkorysejší a bude těmto mladým lidem pomáhat intenzivněji. První podpora už probíhá například v hlavním městě, které poskytuje tzv. cvičné byty simulující život v rodině. A Praha zřizuje také startovací byty určené již dospělým lidem odcházejícím z domovů. Ne že by to byl

masový jev, ale první krůčky se dělají. Dalším mým cílem je, aby každý takový člověk z dětského domova stojící na prahu samostatného života měl za sebou staršího rádce a pomocníka, který by mu pomáhal zvládat novou životní situaci.

Myslíte si, že stát je v tomto ohledu dostatečně aktivní?

Pomoci lidem, kteří ji potřebují, není nikdy dost. Domnívám se, že v této oblasti musí spojit síly jak stát, tak různé charitativní organizace a prosperující podniky, které si uvědomují vlastní společenskou odpovědnost.

*Text: Jozef Gáfrik
Foto: archiv M. Čepického*

Miroslav Čepický (38)

je v současné době ředitelem komunikace Vodafone. V této společnosti pracuje šest let, předtím byl kromě jiného redaktorem Hospodářských novin. Je amatérským běžcem, který běhá nejen maratony, ale také ultramaratony. Ten nejdelší, který absolvoval, byla Beskydská sedmička dlouhá 89 kilometrů. Nadšený propagátor společensky odpovědného podnikání. Ve spolupráci se sdružením Spolu dětem organizoval letos první ročník charitativního Běhu s batohem (www.behsbatohem.cz), jehož výtěžek pomáhá při vstupu do života mladým lidem opouštějícím dětské domovy. Další z projektů se jmenuje Postav se na vlastní nohy. Má dvě děti, devítiletou Kláru a sedmiletého Samuela. Manželka Markéta je novinářka.

Zhluboka se nadechněte, když běžíte po louce, poli, v lese, zakloňte na moment hlavu a roztáhněte ruce. Otevře se vám hrudník, do kterého začne zvolna pršet, sněžit, pálit slunce a váš vlastní pot se promění v okolní vzduch. Budete svobodní! To vám žádná aplikace na běhání nemůže zaručit.

Půjdeš zítra běhat?

Říká se: „Neběhejte za ženami, abyste se nesrazili s těmi, kteří od nich prchají.“ Jsem žena a běhám nejčastěji sama a nejraději s malýma klukama.

O Ondrovi

Bylo nedělní ráno. V jedné z moravských vesnic jsem vyzvedávala u své kamarádky jejího syna Ondru. Běžecské boty, šortky, bílé tričko, učesaný vymydlený, nemohl dospát. Jaká čest a těch krásných osm let. (Ondro, promiň. Víím, že ti bude skoro devět.) Vyběhli jsme bok po boku na jeho první delší běh. A hned pěkně do kopce; nepřepálit začátek, dýchat krátce, přesně, klidně.

Mluvím s ním. Ptám se ho na věci, o kterých doufám, že ho zajímají, a on mi velmi ochotně odpovídá. Vypráví o škole, kamarádech,

fotbale, o mámě a tátovi. Když mluví, dýchá tak, jak má, a neběží rychleji, než by na plánovanou vzdálenost měl. Zprvu mi utíká, dává najevo svou rychlost a nezpochybnitelnou energii, ale já držím tempo. Víím, že nás čeká deset kilometrů stoupání a že to pro něho nebude lehké.

V mých očích není každodenní běh závod, ale možnost někde se dostat rychleji než pouhou chůzí, trénovat tělo i mozek. Možnost přemýšlet, být sám se sebou a nebo sdílet ty kapky potu s molekulami vzduchu a třeba ještě s někým, polykat déšť, myslet na gravitaci a černé díry ve vesmíru.

I my s Ondrou sdílíme témata a běžíme krajinou. Když Ondra povídá, běží vytrvale, stejným tempem, bez píchání v boku. Vypráví mi o svém světě. Pokud má žízeň, dám mu ochotně napít ze své lahve. Slyším, jak pokojně dýchá v rytmu svého srdce i srdce svého spoluběžce, a tím jsem v tuto chvíli já. Běh je právě o rytmu srdce, dechu, zklidnění... Nemá bolet, kosti o sebe nesmí dřít, ale vazy jsou zpevněné vytrvalostí.

Je jedno, kolik nám je let. Prostě běžíme spolu. Ondra mi líčí své sny. Ví, že to, po čem touží, se naplní, protože vytrvalost roste s věkem a zkušenostmi.

O radosti z běhání

Potkávám běžce, co mají na sobě různé měřiče a kabely a nebo nejmodernější bezdrátové aplikace. Dýchají v rytmu pípnutí, poslouchají nejnovější hudební hity. Mávnu jim na pozdrav, a oni se leknou (ne, my se neznáme), aplikace nepípá „p.o.z.d.r.a.v“. Chce se mi zakřičet: „Ne, my se opravdu neznáme, my jen běháme.“ Ale jsou pryč, protože běží v rytmu elektronického tepu, protože běží za světový „apple“

mír a nebo rychleji než souseď. Budou dobří v příštím závodě nebo alespoň lepší než vloni a někteří i mnohem rychlejší než já.

Nemám srdce na držáku na rameni ani za pasem, ale v hrudníku, který občas otevřu a nechám do něj svítit slunce nebo i pořádně padat kroupy. Běhám do kopců tak strmých, že na nich předbím cyklisty na těžkých kolech, běhám v dešti, mrazu, horku, běhám...

Dá se „předběhnout“ i to nejsilnější zapíchání v boku a dá se běžet s důležitým poselstvím i bosky, třeba i nahý, dá se to.

Nádech, výdech... Stárí neutečeme, ale můžeme s ním určitě dlouho běhat.

Ondro, díky. Ví, že tě bolely nohy jako čert, ale stálo to za to. Pustí tě máma i zítra?

*Text: Věra Veselá
Foto: archiv autorky*

Věra Veselá (36)
je grafičkou, fotografkou
a vášnivou běžkyní
na dlouhých tratích.
Kromě toho ráda poznává
nové země a lidi.

SLUNOHRANÍ spojuje lidská srdce

„Láska k hudbě, radost ze setkání, vzájemná inspirace a povznášející zážitek. To je jediné, o co tu opravdu jde,“ potvrdili nám letos na začátku léta pořadatelé netradičních kurzů klasické hudby svoji filozofii. „Chtěli jsme smazat hranice mezi profesionálními hudebníky a lidmi, kteří mají hudbu pouze jako zálibu, a ukázat, že mohou spolupracovat, vzájemně se obohacovat a společně vystoupit na pódiu.“

Staří ožívají,
mladší nasávají
moudro
a zkušenosti.

Tato myšlenka získala časopis AGE, který se stal partnerem letošního, už pátého ročníku Novoměstského Slunohraní. Zajímalo nás, jak se daří tento krásný záměr uskutečňovat v praxi, jaké to je, když se na pár dní setkají lidé z různých měst i světadílů a tvoří za pomoci profesionálních lektorů společně hudbu.

Kouzlo slova

Název akce pořádané v centru Nového Města na Moravě začátkem července nevznikl náhodou. Pořadatelé hledali pro své letní kurzy určené hráčům na smyčcové nástroje zcela nové slovo, takové, které v sobě ponese svěží a čistou

energii. A tak vzniklo „slunohraní“, plné slunce a hudby. Už první rok dokázalo kromě krásného počasí přilákat třicet muzikantů, kteří tvořili a zároveň plnými doušky vychutnávali atmosféru celé akce. Mnoho z nich se od té doby pravidelně vrací. Nehraje roli, jakou mají profesi, na jaké úrovni ovládají nástroj, kolik je jim let. Spojuje je láska k hudbě a touha prožít ji spolu s ostatními. Znovu zažehnout dřímající emoce, mnohdy utopené v proudu všedních dní.

Pět dní se smyčcem v ruce

Začátek prázdnin v Novém Městě na Moravě už tradičně nabízí podobný obrázek: V centru

se procházejí muzikanti, kteří nesou v ruce nebo na zádech v obalu housle, violu nebo violoncello. Tráví celý den lekcemi hudby v krásných výstavních prostorách Horácké galerie a cvičením na nástroje v ZUŠ Jana Štursy. Park, který se nachází mezi těmito dvěma budovami, je tak ideálním místem k odpočinku i k hraní. Často se pak stane, že muzikanti za celý den svůj nástroj téměř „nepustí z ruky“. Program kurzu se skládá z lekcí, kdy hrají v kvartetním seskupení, z individuálních „hodin“ a podvečerních zkoušek komorního orchestru. S obyvateli a návštěvníky města je pak Slunohraní propojeno třemi večerními koncerty, které se konají v nádherném prostředí nádvoří Horácké galerie.

Setkání generací

Letos se na kurz sjelo třicet muzikantů z Čech, Slovenska, ale i z Texasu nebo Mexika. V kvartetech i orchestru spojují své síly, a tak vedle sebe sedí například mladí violoncellisté, kteří jindy dobývají pódia s divokou, moderní celovou formací Arrhythmia, a muzikanti důchodového věku, kteří aktivně působí v různých orchestrech ve svých městech. Nejstaršímu účastníkovi Slunohraní je 75 let. Společně ob-

racejí stránky notových partů, společně se prokousávají díly hudebních skladatelů, společně se smějí, popíjejí kávu i dobré víno. Starší ožívají, mladší nasávají moudro a zkušenosti.

„Nové Město na Moravě je pro mě navždy sváteční místo a slunečný bod na mapě ČR,“ svěřuje se například violoncellistka Barbora Mádrová, která přijíždí každý rok z Horního Jelení. A violista Ondřej Kubínek, člen záchranné služby, nám řekl: „Nedlouho poté, co jsem se vrátil z posledního Slunohraní domů, jsem si uvědomil, že jako malé dítě jsem měl neustále hlavu plnou muziky. Někam se mi ale postupem času vytratila. Nyní se tam vždy na začátku července vrací...“

Janáčkovovo kvarteto profesionální a lidské

„Když jsme před pěti lety souhlasili s tím, že provedeme kurzy pro neprofesionální hudebníky, neuměli jsme si přesně představit, jaké to bude,“ vzpomíná Jan Řezníček, violista Janáčkovy kvarteta. „Atmosféra celé akce, nadšení muzikantů pro hudbu a jejich touha dozvědět se něco navíc nás však zcela nadchly. Od té doby se sem každý rok rádi vracíme.“

**Těch pár dní
naplněných
„dřinou“ u violy
mi přineslo lepší
duševní očištění
než několik
týdnů dovolené
u moře.**

Závěrečný koncert pod širým nebem byl pro všechny nevšedním zážitkem
V

>>

^
Basová sekce během
swingového workshopu

Po roce
potkáváte staré
přátele, jako
byste se nikdy
nerozešli,
a nové,
jako byste se
už znali.

Janáčkovovo kvarteto je čtveřicí zkušených hudebních profesionálů. „Pod pokličku“ jejich společného působení jsme nahlédli v minulém vydání AGE. Koncertují po celém světě, učí na brněnské konzervatoři i JAMU, vedou mistrovské kurzy. Bylo velkým štěstím, že ve svém nabitém diáři našli tehdy místo pro pět dní Slunohraní.

Právě díky jejich lidskému přístupu k účastníkům kurzu se podařilo smazat jakoukoliv pomyslnou propast či hranici mezi světem hudebních profesionálů a amatérů. Každý z účastníků si už během vyplňování přihlášky na kurz může vybrat jednu ze tří kvartetních skladeb podle stupně náročnosti. Mezi těmi jednoduššími už zněly v Horácké galerii skladby Josepha Haydna nebo Ignaze Pleyela, náročnější jsou pak například díla W. A. Mozarta. Zkušenější muzikanti si vybírají mnohdy i velmi náročné skladby, jako je Americký kvartet Antonína Dvořáka, vyzkoušeli si také smyčcové kvartety Leoše Janáčka i Bedřicha Smetany.

Během dvouhodinových lekcí, kdy čtveřice muzikantů vytvoří smyčcové kvarteto a s pomocí „janáčkovců“ pracuje na zvolené skladbě, zdaleka nejde o to, celý part bravurně zahrát. Lektori většinou s hudebníky pracují na určité části a ukazují jim, mnohdy názorně, se svým nástrojem v ruce, jak mohou vylepšit techniku hry i přednes skladby. Je úžasné sledovat, jak lektori bdí nad svými „žáky“ a vypomáhají v náročnějších pasážích, hrají společně, otáčejí stránky not.

„Někdy stačí jedno slovo profesionála, malá změna v technice hry a nástroj zní úplně jinak,

mnohem krásněji, a to mě naplňuje,“ říká houslistka Lenka Sáražová, která se zúčastnila již tří ročníků.

„Můj nejsilnější zážitek byl, když jsem si zahrál Smetanův kvartet v sestavě s Milošem Vackem (primárius Janáčkovy kvarteta – pozn. red.),“ řekl violista Václav Hradecký. Na kurzy se poprvé dostal dílem náhody, kdy v Horácké galerii vystavoval ve stejném termínu své obrazy a zkusil si zahrát v orchestru. Od té doby přijíždí každý rok a patří k nejnadšenějším.

Hana Sýkorová, lékařka ze Vsetína, která se Slunohraní zúčastnila už čtyřikrát, ocenila úžasný přístup členů Janáčkovy kvarteta a nazvala jej lekcí pokory. „Víme, že to jsou světoznámí umělci, pro mne však byla zvlášť cenná stránka lidská a pedagogická, bez osobního pocitu despektu, otrávenosti nebo naopak nadřazené shovívavosti s našimi usilovnými výkony. Bylo to, jako když dobře vědoucí shlíží na nedokonalost bližního v pozici dítěte a ctí jeho dosud skrytý potenciál. Janáčkovci jsou pro mne inspirací v mé civilní práci, kdy já bych měla mít vždy trpělivost a shovívavost se svěřenými osudy, když druzí jsou plni obav a zbytečných úzkostí. Dát jim sebedůvěru, zdravý a nebojácný pohled na věc, aby se mohli opřít o naše zkušenosti a znalosti.“

Orchestr, který společně dýchá

Neméně důležitým členem lektorského týmu je také houslista a dirigent Richard Kružík. Na kurzu vede komorní orchestr a také poskytuje hudebníkům individuální lekce. Sám pochází z hudební rodiny a je profesionálem každým coulem. Učí na brněnské konzervatoři, působí ve filharmonii a vede také velmi úspěšný Moravský komorní orchestr.

„Nemám rád dělení na profesionály a amatéry. Tyto skupiny se prolínají, vzájemně se inspirují a učí. Sám jsem v minulosti vedl tzv. amatérský orchestr, dodnes v něm mám řadu přátel a to, že jeho členové mají profese mimo hudební svět, je pro mne obohacující. Já jim zase rád občas hráčsky vypomohu,“ říká Richard Kružík. Na Slunohraní má před sebou každý rok nelehký úkol, a to stmelit všechny účastníky kurzu v jediný celek a vytvořit jednotně dýchající hudební těleso, které vystoupí před publikem na závěrečném koncertě. Dokáže to vždy zvládnout během pouhých čtyř zkoušek. Více času k dispozici není.

V letošním roce vystoupil s orchestrem přední český houslista Bohuslav Matoušek, který přenesl houslový koncert a-moll J. S. Bacha. Tím se spolupráce dirigenta a účastníků kurzů posunula ještě o stupeň dál. Orchester dokázal citlivě doprovodit profesionálního sólistu, a společným dílem tak ozdobit celkovou atmosféru koncertu, který sklídil velké ohlasy publika.

Lidé z Vysočiny hudbu milují

„Byli jsme překvapeni, kolik lidí začalo chodit na naše koncerty, které pořádáme na nádvoří Horácké galerie,“ svěřili se nám pořadatelé Slunohraní. Pod širým nebem totiž vzniká neopakovatelná atmosféra, kterou pociťuje nejen publikum, ale i účinkující.

Jeden z koncertů vždy vybočuje z oblasti klasické hudby. Stejně jako hudebníci zažívají jedno odpoledne „výlet“ do jiného hudebního žánru, a to zpravidla ve společnosti výborného lektora – člena seskupení pozvaného také pro večerní vystoupení. Setkali se tak už s folklorem, do jehož tajů je zasvětil primáš cimbálové muziky Lubomír Graffe, na jazzový výlet si vyšli s houslistou Janem Beránkem, irskou lidovou hudbu představila houslistka Michaela Rábová ze skupiny MARW. V letošním roce čekal na muzikanty swingový rytmus v podání houslisty Jiřího Králíka a jeho kapely Rowdy Rascals. Během odpoledního workshopu ukázal Jiří Králík, jak na housle swing hrát, a s muzikanty připravil jednu skladbu. Tu pak společně v úvodu večerního programu předvedli početnému publiku. Návštěvníci koncertu tak pokaždé zažijí unikátní vystoupení, kdy na pódiu s kapelou stojí dalších 20 až 30 muzikantů. „Najít jednoho houslistu pro swing není jednoduché,“ řekl na úvod vystoupení Jiří Králík, „najít dva je zázrak, ovšem to, co mohu zažít tady, je svátek,“ dodal těsně před prvními společnými tóny swingu.

Tradičním závěrem Slunohraní je slavnostní koncert, během něhož se publiku představí jak lektorský tým, tak komorní orchestr složený z účastníků kurzu. První část večera patří Janáčkovu kvartetu, které svým emocemi nabitým projevem vykouzlí na večerním nádvoří neopakovatelnou atmosféru. „Nikdo z nás asi nezapomene na první koncert Janáčkova kvarteta zde pod širým nebem,“ vzpomínají pořadatelé. „Hráli tehdy první smyčcový kvartet Leoše Janáčka. Nad nádvoří postupně přilétlo hejno ptáků, kteří svým zpěvem celou skladbu ozvlášť-

nili.“ Plovoucí lampionky štěstí, pokládané na hladinu kašny před Horáckou galerií po skončení koncertu, jsou krásnou tečkou za každým ročníkem. „Ukrývají mnohá přání, jak osobní, tak i pro nás a pro celé Slunohraní,“ dozvídáme se na závěr. Některé lampionky jsou dokonce symbolickou přihláškou na další ročník.

Slunohraní tak každý rok naplňuje prostřednictvím hudby mnoho srdcí povznášejícím pocitem, který, byť je tak neuchopitelný, dává lidským bytostem silně pociťit, že právě v jeho blízkosti jsou „doma“.

Text: Vlasta Piskačová

Foto: Marek Žitňák

Miloš Vacek a Vítězslav Zavadilík – členové Janáčkova kvarteta – pomáhají zvládnout náročnější skladbu

www.slunohrani.cz

Cestování v čase mě baví

Drobná flétnistka s velkýma modrýma očima vystoupila vloni s komorním orchestrem na hudebním kurzu Slunohraní a okouzila svým výkonem nejen publikum, ale i hráče v orchestru už během generální zkoušky. S radostí ji tedy pořadatelé pozvali letos znovu a poskytli mnohem větší prostor. Jeden z hudebních večerů tak patřil pouze flétně a cembalu. Zazněly skladby z různých období a Michaela Koudelková měnila atmosféru v sále i druhy fléten. Publikum ani nedýchalo...

Mišo, než jste začala chodit na konzervatoř, měla jste na základní škole i na gymnáziu spolužáky, kteří měli jiné zájmy než hudbu. Jak přijímali vašeho velkého koníčka?

Na základní škole jsem zájem o hudbu se svými spolužáky příliš nesdílela. Teprve až na osmiletém gymnáziu jsem měla několik blízkých přátel, kteří začali chodit na moje vystoupení, a jsem moc ráda, že i dnes přijdou na můj koncert, podporují mě a drží mi pěsti. Opravdu mě to moc těší a moc si toho vážím.

Na flétnu hrajete od pěti let. Ovšem na koncertě jste předvedla své umění na celé sbírce fléten. Jak se jejich řada rozrůstala?

Stejně jako všichni ostatní jsem začínala hrát na sopránovou zobcovou flétnu. O něco málo později jsem se učila na sopraninovou a altovou flétnu. Nejprve jsem hrála na plastové nástroje, postupem času přibývaly dřevěné, před nástupem na konzervatoř jsem si pořídila první barokní zobcovou flétnu. Od té doby se moje sbírka rozrostla o další typy fléten, jedná se především o kopie dobových nástrojů od renomovaných výrobců (Joachim Rohmer, Ralph Ellert, Adrian Brown).

V čem se barokní zobcová flétna liší od klasické?

Především svým laděním. Tón a1 je laděn na 415 Hz, zatímco v moderním ladění je to 440 Hz. Znamená to, že když zahrají nějaký tón na barokní flétnu, zní o půl tónu níž. Ladění se lišilo v závislosti na období i zemi. V dobách renesance, raného nebo vrcholného baroka se mohlo ladit například na 392 Hz, 415 Hz, 466 Hz atd. Dodnes se vyrábějí kopie starých instrumentů.

Které hudební skladatele máte v oblíbenosti?

Nejraději mám skladatele vrcholného baroka, například J. S. Bacha, A. Vivaldiho, G. P. Telemanna, G. F. Händela nebo i méně známého J. M. Hottetera. Hodně se mi líbí také rané baroko – G. B. Fontana.

Kdy jste začala k barokní hudbě směřovat a co její studium obnáší?

Bylo to už v prvním ročníku konzervatoře, když mi bylo 15 let. Studium barokní hudby představuje také pročítání různých knih a traktátů, aby člověk pronikl do atmosféry tehdejší doby. V knihách lze také najít pravidla, jak se tehdy hrály různé ozdoby. Jiné jsou například francouzské ozdoby, jiné italské atd. Specifické je také frázování nebo artikulace. Když mám volnou chvíli, sednu si k internetu a vyhledávám různé informace, nové skladby. Zajímavé knihy mi doporu-

čuje nebo půjčuje můj profesor hudby. Drtivá většina z nich je však v němčině, angličtině a jiných jazycích. Tím je to trochu složitější. Nedílnou součástí studia je také účast na nejrůznějších mistrovských hudebních kurzech staré hudby.

Znamená to, že stará hudba prostupuje celý váš život?

Ano. Dá se říci, že můj život určitým způsobem naplňuje. Ale samozřejmě ráda hraju a poslouchám nejen starou hudbu...

Nyní studujete v Krakově na „vysoké“ hudební škole.

Ano, pro studium v Krakově jsem se rozhodla především kvůli profesorovi Peteru Holtslagovi, který pochází z Nizozemska a učí na různých místech Evropy. Zvolila jsem si Krakov, který je pro mě nejschůdnější, a určitě toho nelituju. Je to krásné město, mám tu již skvělé přátele, vynikajícího profesora a studium na akademii mě baví. Systém výuky je částečně podobný jako na jiných školách. Máme společné teoretické předměty, jako například historii a literaturu hudby, analýzu skladeb. Další předměty jsou praktičtější, třeba intonace nebo sluchová analýza. Také se učíme cizí jazyky. Hudební praxe představuje hru v orchestru a také účast na různorodých hudebních projektech. V první řadě chodíme samozřejmě na individuální hodiny k profesorům a hrajeme v různých komorních ansámblech.

Kolik hodin denně cvičíte?

To záleží na množství času, který mám ten den k dispozici, i na množství repertoáru. Když se připravuji na koncert, cvičíme i pět hodin denně, někdy to jsou třeba jen dvě hodiny.

Klasická hudba je bohužel obecně považována za hudbu „vážnou“. Jaká je atmosféra v orchestrech, se kterými hrajete, zkoušíte a cestujete?

Určitě nevážná. Vždy jsem spolupracovala s muzikanty, kteří měli velký smysl pro humor a užili jsme si spoustu legrace.

Pokud byste potkala někoho, kdo klasickou hudbu zatím příliš neobjevil, kterou skladbu ze svých oblíbených byste mu doporučila k poslechu?

Na YouTube lze vyhledat například krásnou skladbu Marca Uccelliniho Aria quinta sopra la Bergamasca.

Michaela Koudelková (20)

dokončila vloni studium na brněnské konzervatoři. Svůj talent souběžně rozvíjela na Akademii Muzycznej w Krakově ve třídě Petera Holtslaga, kde nyní pokračuje magisterským studiem. Věnuje se především interpretaci staré hudby a hraje na kopie dobových nástrojů. Pravidelně účinkuje na koncertech, představila se na několika hudebních festivalech (Hudební festival Znojmo, Hudební slavnosti, Janáčkův máj, Musica Holešov, Opera Nova v Bydhošti). Vystoupila se Symfonickým orchestrem Boskovice, souborem Ensemble Opera Diversa, Moravským komorním orchestrem, The Czech Ensemble Baroque, ansámblem La Tempesta a Orkiestrou Barokową Akademii Muzycznej w Krakově. Je spoluzakladatelkou komorního souboru Ensemble Musica Armonia a nositelkou řady ocenění.

Text: Vlasta Piskačová

Foto: archiv M. Koudelkové a Marek Žitňák

Watsonova fatální logika

(Z tajné pozůstalosti Sherlocka Holmese)

„A vy chcete říci, Holmesi, že jste tady na pana Jenkinse aplikoval tu svoji hypnózu?“ zeptal se Watson i za poněkud méně chápajícího Lestrada, „a tím jste mu ty utajené vzpomínky vyvolal?“

„Přesně tak, Watsone,“ odvětil Holmes vážně. „Ano, a s úspěchem.“

„Takže se mu v hlavě, v tom vámi prorokovaném nevědomí, otevřela ona komůrka s utajenou vzpomínkou na vraždu a uviděl i onoho vraha?“

„Ano, pan Jenkins ví, kdo zavraždil jeho ženu,“ odpověděl Holmes zamyšleně. „A proto jste tady vy, doktore Watsone, jako korunní svědek tohoto podvědomého sdělení, stejně jako vy, Lestrade, jako zástupce spravedlnosti.“

„Tak proč nám to rovnou neřeknete a já mohu rovnou konat svoji povinnost?!“ vzrušil se Lestrade.

„Protože potřebujete důkaz, který pak budete muset místopřísežně doložit,“ zamračil se Holmes, „a tím je Jenkinsova zpověď ve stavu hypnózy, do níž ho opět, vzápětí – s jeho laskavým svolením, samozřejmě – zase uvedu. A jako minule nám poví všechno, co ví o vrahovi své ženy.“

„Mé svolení samozřejmě máte, to už od minule, protože já přece nejvíc chci znát pravdu!“ doslova se na tu hypnotickou seanci třepal pan Jenkins. „A pak ho dopadněte. Zavřete! A popravte tu zřůdu!“

„Dobrá, pánové, ale než se pustíme do tohoto terapeutického pokusu, na jehož konci je rozřešení naší záhady, je třeba si přece jen definovat, co se tady bude dít, aby nás výsledek nepřekvapil, nýbrž skálopevně přesvědčil,“ zdůrazňuje na úvod budoucí vrchní terapeut Sherlock Holmes. „Tak především je hypnóza jakýmsi stavem změněného vědomí. Obecně lze říci, že hypnóza je zvláštní psychický stav, ve kterém dochází k navození závislosti hypnotizovaného na hypnologovi, tedy na tom, kdo

hypnotizuje. Pro účely vytvoření tohoto výjimečného vztahu se používá celá řada metod, od využití magických tahů rukama až třeba po siderické kyvadélko, které rovnoměrně kmitá před očima hypnotizovaného. Zde pak záleží na takzvané sugestibilitě hypnotizovaného, na jeho ochotě spolupracovat a vnitřní schopnosti se hypnotickým podnětům poddat. V tomto smyslu je pan Jenkins dokonale disponovanou osobou. A teď: jakmile takový hypnotizovaný člověk upadne do stavu hypnózy, je možno provádět s jeho duší celou řadu doslova zázračných věcí. Například mu navodit nesmírně pozitivní stavy myslí, jako že třeba pobíhá po rozkvetlé louce plné motýlů a slunce, a navodit mu tak naprostý stav blaženosti, stejně jako ho přimět, aby například samovolně zvedal ruce, zpíval nebo třeba kokrhal. Ale nás nejvíce zajímá právě ten stav, kdy se podívá sám do vlastního nevědomí a odhalí pravdu, jak si jeho šedá kůra mozková zapsala obraz okamžiku smrti jeho ženy a všech souvisejících okolností. Tak – připraveni? Jdeme do toho!“

Všichni se zdáli být připraveni, a dokonce i policajt Lestrade působil dojemem, že snad pochopil, o co se tu jedná.

„Uvolněte se,“ poručil Holmes klidně sedícímu Jenkinsovi, který měl ruce svěšené a dlaně volně položené v klíně. Pak uchopil siderické kyvadélko, jež pravidelně rozkmital před bankéřovými očima: „Sledujete kmit kyvadélka... vaše oči jsou soustředěné... není nic než tohle kyvadélko..., jeho srdce vás bere s sebou na cestu... do únavy... do veliké únavy... do pomalého usínání... pozvolna se propadáte do spánku... a spíte!“

Na tento příkaz začal tlustý bankéř dramaticky chrápat!

„To asi dělá každou noc!“ ušklíbl se Holmes, „protože to už tu bylo minule.“

„Ale jak nám něco poví, když usnul jako špaček?“ zeptal se znechuceně Lestrade, zatímco

Watson si celý tento výjev nadšeně ukládal do své vědecké paměti.

„Vydržte, příteli,“ pronesl Holmes vyrovnaně, načež provedl několik specifických pohybů svými rukama před obličejem hypnoticky uspaného muže, přičemž pronesl několik příkazů v tom smyslu, že jeho spánek přechází v hluboký hypnotický trans – a tu chrápání náhle přestalo a tělo bankéře Jenkinse jako by se vnitřně napnulo do svérázné strnulosti.

„Teď se dostáváte do svého podvědomí, do svého nevědomí,“ pokračoval Sherlock Holmes ve svém osobitém hypnotickém či psychomagickém zařikávání, aby se pak dostal ke klíčovému momentu. „A teď, když řeknu, zcela samostatně, spouštěcí sousloví Afghánistán Banánistán, povíte nám, jak to bylo s vraždou vaší ženy. Ano?“

Pokračování v příštím čísle.

Text: Luboš Y. Koláček

Foto: Thinkstock a archiv autora

Luboš Y. Koláček

je spisovatelem a žurnalistou, pravidelně přispívá do časopisu AGE. Je také autorem vítězné povídky soutěže o Cenu České společnosti Sherlocka Holmese 2013, kterou exkluzivně přinášíme na pokračování.

Šperky jinak

Korálky jsou vděčné téma. A když je zkombinujete s papíry decopatch, získáte originální bižuterii, veselou a plnou barev!

1

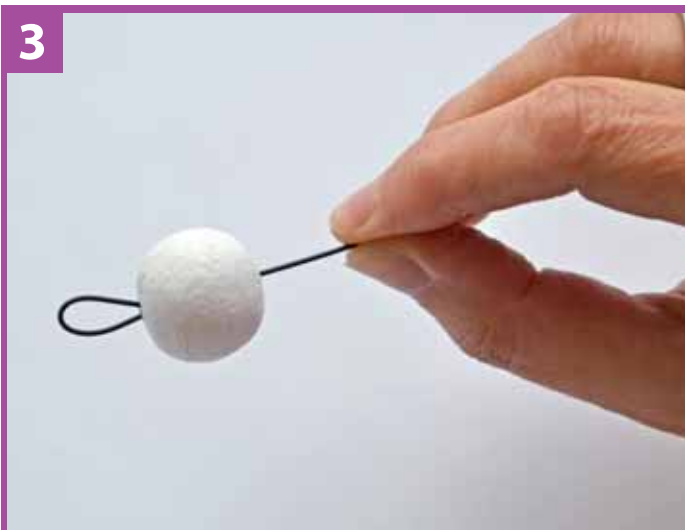
Co budete potřebovat? Decopatch papír, lepidlo na ubrouskovou techniku, plochý štětec, drát, vatové kuličky různých velikostí, dřevěný náramek, povoskovanou nit, ketlovací nýty, náušnice, bižuterní kleště 3 v 1, skleněné korálky.

2

Decopatch papír natrhejte na menší kousky. U náhrdelníku si vystačíte s malými kousky, u náramku můžete využít i větší, výraznější motivy, které umístíte do středu výrobku.

3

Vatové kuličky navlékněte na drátek, abyste si nezalepili dírký pro navlékání. Na konci drátku udělejte očko a korálek navlečte až k němu – nebude se vám při práci točit a posouvat.

4

Plochým štětcem naneste na vatové kuličky lepidlo, přiložte připravený kousek decopatch papíru a štětcem namočeným v lepidle uhladte papír od středu ke krajům.

Postup opakujte a jednotlivé kousky papíru při lepení pokládejte okraji mírně přes sebe. Kuličky pak nechte volně na vzduchu uschnout. Stejným postupem můžete vyrobit i náramek na dřevěný polotovar a náušnice.

Po uschnutí lepidla navlékněte kuličky na povoskovanou nit a na její konce připevněte zapínání nebo ji jen tak zavažte na mašličku. Kuličky na náušnice protáhněte ketlovacím nýtem, přidejte korálky, na konci nýtu udělejte očko a pověste na náušnicový háček.

Decopatch papíry mají speciální strukturu, díky níž se nerozpouští a netáhají při navlhčení lepidlem jako ubrousky. Pod vrstvou papíru neprosvítá podklad zdobeného předmětu, a tak jej nemusíte natírat podkladovou barvou. Ozdobit decopatch papíry lze kovové krabičky, dřevěné rámečky nebo můžete dát nový kabát židli po babičce.

Veškeré komponenty potřebné pro výrobu bižuterní sady pomocí decopatch papírů si můžete jednoduše objednat na e-shopu www.optys.cz.

Celý fotopostup a video pro další kreativní tvoření najdete také na www.vytvarny-kurz.cz.

Přejeme zábavné tvoření!

Vaše redakce AGE a kreativní OPTYS

FIREMNÍ NOVOROČENKY, které pomáhají **KONTU BARIÉRY**

K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y

Mediační partner **age.**

Více informací o nabídce tištěných a elektronických novoročních přání pro firmy, úřady a instituce na www.antipol.cz nebo na tel.: **224 214 452 (Konto Bariéry)** a **777 970 818 (Antipol Brno)**.

Jedinečná osvědčená didaktická pomůcka pro podporu finanční gramotnosti

nejen dětí na nižším stupni základních škol

HRA NA OBCHOD

Hravá a zábavná forma výuky – svět obchodu v krabičce naučí orientaci a manipulaci s penězi, pomůže pochopit příjmy a výdaje a připraví na reálnou hodnotu peněz v životě.

Hlavní využití:

matematika – základní operace, tvary a čísla, slovní úlohy, získávání povědomí o financích počítáním s dětskými penězi

Další využití kartiček:

český jazyk – výuka abecedy, sestavování rozhovoru, sloh, rody podstatných jmen, skloňování atd.

prvouka a přírodověda – živá a neživá příroda, profese, zdravá výživa

cizí jazyk – slovíčka, jednoduché rozhovory

výtvarná nebo pracovní výchova – tvoření dalších kartiček malováním, nalepováním, návrhy vlastních peněz

*Všestranná hra nejen pro ZŠ,
ale i pro seniory a jazykové školy*

Hra obsahuje

- papírové dětské peníze (bankovky a laminované mince)
- 80–100 karet se zbožím (podle varianty hry)
- 20 karet s připravenými úkoly
- početní bloček
- tabulku vzdálenosti měst

Obj. číslo	Varianta
4285	* Hra na obchod pro 1. a 2. třídu
4291	* Hra na obchod pro 3. až 5. třídu
4292	Hra na obchod pro veřejnost

*** ZŠ mohou uplatnit množstevní slevy,
více informací na webových stránkách,
e-mailu nebo telefonním čísle.**

OPTYS, spol. s r. o.
U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice
tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

www.optys.cz

www.hranaobchod.cz

395 Kč
s DPH

20
metodických
pokynů pro ZŠ
ZDARMA

PODZIM HRAJE BARVAMI!

Pojďme si hrát taky...

Nová řada nejen podzimních
výřezů v barevných variantách

